

USVA

ZINE 2/2010

**KIRJOITA KIRJOITTAMISESTA
- ERIKOISNUMERO**

**SISÄLTÄÄ KILPAILUSSA PALKITTUJA
TEKSTEJÄ**

**YHTEISTYÖSSÄ KOSMOSKYNÄN
KANSSA**

<i>Pääkirjoitus</i>	3
<i>Pasi Karppanen ja Anne Leinonen: Luomisen tuskaa ja elämyksiä - kirjoituskilpailun tulokset</i>	4
<i>Jaana Lehtiö: Todellinen kirjoittaminen</i>	7
<i>Noora Niemelä: Sanoja piipunsuusta</i>	11
<i>Niko Peltonen: Niin oli kirjoitettu</i>	12
<i>Tomi Jänkälä: Alaston salissa</i>	19
<i>Timo Männikkö: Oh my darling</i>	22
<i>Terhi Tarkiainen: Kerrospaha</i>	24
<i>Aleksi Heikkilä: Minulla on rock-juttu kirjoitettavana</i>	27
<i>Tuomas Saloranta: Aina voi tiivistää</i>	32
<i>Piia Tirronen: NaNoWiMo - marraskuun kirjoitusmaraton</i>	36
<i>Jenni Hirvonen: Mykkä</i>	38
<i>Anne Leinonen: Kirjakatsaus</i>	44

Yhteystiedot / Vastaava toimittaja:

Anne Leinonen / usvazine@gmail.com

Kiisterintie 146, 50670 Otava

Usva julkaisee spekulatiivista fiktiota, artikkeleita, valokuvia sekä grafiikkaa. Ota yhteyttä, niin saat tarkemmat tiedot, missä formaatissa aineisto kannattaa toimittaa.

Kansikuva: © Suzanne Clements | Dreamstime.com

Graafinen ulkoasu: Eija Lappalainen

Taitto: Anne Leinonen

Kuvitus ja grafiikka, valokuvat: Yuri Arcurs, Aaron Amat, Babak Babak, Epantha, Ingugulija, Kriscole, Giuseppe Parisi, Kitty Tapola

Kirjoittajat: **Akseli Heikkilä**, Jenni Hirvonen, Tomi Jänkälä, Pasi Karppanen, Jaana Lehtiö, Timo Männikkö, Noora Niemelä, Niko Peltonen, Tuomas Saloranta, Terhi Tarkiainen, Piia Tirronen

Hallintoneuvosto: Petri Salin, Petri Laine, Helena Numminen, Raija Komppa-Rannaste, Datapeltojen pehtoori, Anne Huotarinen, Eija Laitinen, Markku Lappalainen, Ulla Huopaniemi-Sirén, Liisa Rantalaiho. Sari Peltoniemi, Irma Hirsjärvi

Tekstien ja kuvien copyright on tekijöillä.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa osoitteessa

<http://www.usvazine.net>

Usva 2/2010 julkaisupäivä: 15.4.2010

3/2010 ilmestyy heinäkuussa 2010.

Usva 2/2010 on omistettu Kirjoita kirjoittamisesta -kilpailulle, ja siinä julkaistaan osa menestyneistä novelleista.

Jaana Lehtiön *Todellinen kirjoittaminen* on futuristinen sukellus aikaan ja paikkaan, jossa kirjoittaja ja kirjoituskone ovat yhtä. Novellin kertoja on menestyvä kirjoittaja, jolle kuitenkin tulee ongelmia luomistyönsä ja identiteettinsä kanssa.

Niko Peltosen *Niin oli kirjoitettu* on tunnelmaltaan tiivis novelli nuorukaisesta, joka tekee esitelmää tunnetusta, eristäytyneestä kirjailijasta. Spekulaatiivisia elementtejä hienovireisesti yhdistelevä tarina on rakennettu taitavasti.

Tomi Jänkälän *Alaston salissa* parodioi sekä saramagolaista pisteetöntä kirjoitustyyliä että harrastajakirjoittajan pyrkimyksiä menestykseen. **Timo Männikön** *Oh my darling* on yllättävä, tiivis novelli kahdesta saman päivän uutisesta ja

tapahtumasta, jonka merkitys aukenee uutisten kautta.

Terhi Tarkiaisen *Kerrospaha* valottaa lukijalle päähenkilöiden luonnetta muuttua eläviksi, omatahtoisiksi olennoiksi. **Jenni Hirvosen** *Mykkä* kertoo tarinasta, joka haluaa tulla kirjoitetuksi kirjoittajan pyrkimyksistä välittämättä. **Akseli Heikkilän** *Minulla on rock-juttu kirjoitettavana* kuvaa toimittajan arkea ja haaveita.

Lisäksi julkaistaan **Noora Niemelän** kolumni *Sanoja piipunsuusta*.

Kilpailumenestyjien lisäksi numerossa on myös paljon muuta kirjottamiseen liittyvää luettavaa. **Tuomas Saloranta** pohtii faktaa ja fiktiota myllyttävässä novellissaan *Aina voi tiivistää* muokkaamisen vaikeutta. **Piia Tirronen** osallistui NaNoWriMoon ja kertoo tapahtumasta ja sen merkityksestä kirjoittajalle. Esitellyssä on kaksi kirjoittajaopasta sekä uutuuskirjoja.

Toinen puolikas menestyneistä novelleista julkaistaan Kosmoskynässä 3/2009.

PÄÄKIRJOITUS

Olen ollut mukana järjestämässä useita kirjoituskilpailuja, ja nähnyt tätä kautta tuhansia harrastajakirjoittajien tekstejä, laadultaan ja tyyliltään laidasta laitaan. Sanomisen palo ja kertomisen tarve näyttää olevan ihmiselle sisäänrakannettua, niin moni suomalaisistakin kirjoittaa. Mielikuvituksen hedelmät on hyvä kanavoida tekstin muotoon ja kertoa lukijalle tarinaa jo siksikin, että kirjoittaminen itsessään on terapeutista. Monen haaveena on kuitenkin oman tekstin julkaiseminen, joko paikallisella tasolla vaikka lehdessä tai sitten valtakunnallisesti kansien välissä.

Kilpailut ovat suodattimia, mutta ne eivät kerro koko totuutta siitä, kuka loppujen lopuksi saa tekstinsä esille, kenestä tulee julkaissut kirjoittaja, ehkä kirjailija. Hyväkin tekijä voi kompastua kustannuspoliittisiin linjauksiin ja esilukijoiden rajoittuneeseen makuun. Isolle kustantajalle pääseminen on kiven takana, sillä yrittäjiä on paljon, ja erinomainenkaan kirjoittaja ei välttämättä kirjoita aiheesta, joka sattuisi juuri sillä hetkellä kiinnostamaan kustantajaa. Pienkustantajat osaltaan paikkaavat tätä julkaisemisen tarvetta.

alitettavasti kaikilla pienkustantajilla ei ole homma täysin hallussa: toimittamisen, kustannussopimuksen tai markkinoinnin suhteen voi olla ongelmia ja kirjoittaja löytää itsensä suosta, jossa joutuu hoitamaan kaiken markkinointia ja myyntiä myöten itse.

Netin kultaisessa ihmemaassa on keinoja saattaa tekstinsä toisten luettavaksi. Digitaalisten painojen myötä paperisen omakustanteen tekeminen ei ole enää vaikeaa eikä niin kallista, kuin vielä viisitoista vuotta sitten. Print on demand -painopalveluiden myötä ei tarvitse huolehtia olohuoneen nurkkaan kasautuvista valtavista kirjavarastoista vaan tulostuttaa kappaleita tarpeen mukaan. On issue-digipaperipalvelun, johon voi siirtää word-dokumentin ja saada serverille näköisdigipaperi. Tuotteen markkinointi onkin sitten asia sinänsä: kuinka tavoittaa lukijat, kun tarjontaa on

yllin kyllin ja lukija voi luottaa vain omaan makuunsa?

Keinoja siis julkaisemiseen on, mutta on edelleen ensin kirjoitettava tarina, joka koskettaa lukijoita, joka kiinnostaa, ihastuttaa tai vihastuttaa niin, että se jää lukijoiden mieleen. Kirjoittaja on usein omille teksteilleen sokea, ja kustantajan/toimittajan tarjoama toinen katse tekstiin useimmiten parantaa lopputulosta. Valtaosa omakustanteista olisi hyötynyt jonkinmoisesta editoinnista, lukuavusta, kustannustoimittajan kädenjäljestä. Ammattilaisuus on ennen kaikkea kyky nähdä omissa töissään puutteita ja rohkeutta ottaa vastaan ulkopuolista neuvontaa ja apua.

Julkaisemisessa ja kustantamisessa kyse on pitkälti siitä, mille tasolle kukin kirjoittaja tavoitteensa asettaa. Jos tähtää pelkästään tekstien esille saamiseen, eikä välitä laadusta, on nopeita ja helppoja keinoja saada sanansa muiden ulottuville. Jos taas asettaa julkaisemisen tielle seuloja, voi julkaiseminen olla kiven ja pitkien vuosien takana, mutta toisaalta lopputulos saa todennäköisesti enemmän arvostusta.

Sillä arvostustahan jokainen tekstejään julki asettava haluaa. Sitä että joku lukee tekstin, pitää siitä ja sanoo sen ääneen. Että joku löytää lukemastaan ajatuksia, juuri minun ajatuksiani, ja haluaa jakaa ne. Muutoin tekstit jäisivät pöytälaatikkoon pölyttymään. Luova ilmaisu on aina vuorovaikutusta toisten kanssa.

Julkaisukarusellin ulkopuolelle jäävän ei kuitenkaan tarvitse hävetä. Kilpailu on kovaa ja menestys on usein tuuristakin kiinni. Voi lohduttautua sillä, että kanava löytyy jossakin vaiheessa, jollakin tavalla,

Oli tekstin julki saaminen sitten helppoa tai ei, on se kuitenkin ensin kirjoitettava. Ja se vaatii keneltä tahansa työtä, istumalihaksia, sitkeyttä ja ennen kaikkea vakaata tahtoa kirjoittaa, ja taas kerran kirjoittaa.

Anne Leinonen

LUOMISEN TUSKAA JA ELÄMYKSIÄ

KIRJOITUSKILPAILUN TULOKSET

Kosmoskynä-lehti ja Usva järjestivät vuonna 2009 kirjoituskilpailun, jonka teemana oli "Kirjoita kirjoittamisesta". Tavoitteena oli löytää sekä novelleja että kolumneja, jotka käsittelevät luovasti ja idearikkaasti luovaan kirjoittamiseen liittyviä iloja, suruja, ongelmakohtia ja elämyksiä. Palkintoina oli voittajille 50 euroa ja sekä kunniamainituille kirjapalkintoja. Lisäksi kaikkien osallistuneiden kesken arvottiin Kirjoita kosmos -kirjoittajaoppaita sekä Kosmoskynän tilauksia vuodelle 2010.

Kilpailun tuomareina olivat Kosmoskynän päätoimittaja **Pasi Karppanen** ja Usvan päätoimittaja **Anne Leinonen**.

Tuomaristo päätyi nostamaan voittajiksi neljä novellia ja yhden kolumnin, sekä palkitsemaan myös laajasti kunniamaininnoilla julkaistavaksi aiottuja tekstejä.

Mira Karppelinin *Kirjoituskilpailu* on idearikas ja humoristinen kuvaus kahdesta naapuruksesta, jotka haastavat toisensa kirjoituskilpailuun. Novelli punoo taitavasti yhteen kahden erilaisen kirjoittajaluonteen ominaispiirteet.

Jaana Lehtiön *Todellinen kirjoittaminen* on futuristinen sukellus aikaan ja paikkaan, jossa kirjoittaja ja kirjoituskone ovat yhtä. Novellin kertoja on menestyvä kirjoittaja, jolle kuitenkin tulee ongelmia luomistyönsä ja identiteettinsä kanssa.

Niko Peltosen *Niin oli kirjoitettu* on tunnelmaltaan tiivis novelli nuorukaisesta, joka tekee esitelmää tunnetusta, eristäytyneestä kirjailijasta. Nuorukainen itsekin ryhtyy tekemään runoja, sillä kirjoittaminen on keino saada respektiä vastakkaiselta sukupuolelta. Spekulaatiivisia elementtejä hienovireisesti yhdistelevä tarina on rakennettu taitavasti. Kirjoittajalla on tyyli

KIRJOITA KIRJOITTAMISESTA - KILPAILUN TULOKSET

NOVELLISARJA

Voittajat:

Mira Karppelin (Nokia) Kirjoituskilpailu
Jaana Lehtiö (Porvoo) Todellinen kirjoittaminen
Klaus Ollikainen (Joensuu) Luuranko
Niko Peltonen (Helsinki) Niin oli kirjoitettu.

Kunniamainitut:

Akseli Heikkilä (Helsinki): Minulla on rock-juttu kirjoitettavana
Jenni Hirvonen (Helsinki): Mykkä
Tomi Jänkälä (Jyväskylä): Alaston salissa
Jussi Katajala (Espoo): Murha se on joka kannattaa
Timo Männikkö (Jyväskylä): Oh my darling
Liisa Nurro (Kemi): Fengshui ei asu täällä enää
Niko Peltonen (Helsinki): Veitsenterä
Juha Salmi (Pornainen): Omantunnontuska
Terhi Tarkiainen (Helsinki): Kerrospaha

KOLUMNISARJA

Voittaja:

Vesa A. Korhonen (Toivakka).
Kolumnin kirjoittamisen sietämätön keveys

Kunniamaininnat:

Jukka Ahola (Oulu): Kun äly ei riitä
Tuomo Jäntti (Turku): Kipupisteitä
Vesa A. Korhonen (Toivakka): Karkasi
Riitta Myöhänen (Kuopio): Kolumnista kolumni
Noora Niemelä (Kempele): Sanoja piipunsuusta
Kati Nuora (Helsinki): Kirjoita kirjoittamisesta
Titta Nurmi (Hollola): Amatöörikirjoittajan elämää ja

hallussa, toteutus on ilmava ja kaunokirjallisesti vahva.

Klaus Ollikaisen *Luuranko* on Edgar Allan Poen hengessä kirjoitettu tyylikäs pastissi kirjoittajasta. Morbidi novelli seuraa esikuviaan niin juonen, kuvaston kuin kielenkin tasolla. Pitkät lauseet ja lavea kerrontatyyli luovat menneen ajan tunnelmaa.

Vesa A Korhosen *Kolumnin kirjoittamisen sietämätön keveys* on humoristinen ja tiivis paketti, joka jää lämpimästi hykerryttämään lukijan mielessä. Nimensä mukaisesti se pohtii, kuinka kirjoittaa hyvä kolumni.

Kilpailun järjestäjät kiittävät kaikkia osallistuneita ja kisassa menestyneitä!

Kilpailun luonnehdinta

Kosmoskynän ja Usvan järjestämässä kilpailussa oli kaksi sarjaa, novellisarja ja kolumnisarja. Novellisarjaan osallistui määräaikaan mennessä 80 novellia, kolumnisarjaan 56 kolumnia.

Kisan keräämää satoa voidaan pitää erittäin hyvänä. Merkille pantavaa on, että suurin osa osallistujista näytti tulevan speifandomin ulkopuolelta. Kisa näyttääkin tavoittaneen hyvin Suomen kirjoittavat piirit ja houkuttelleen kaikkia kirjoittamisesta kiinnostuneita. Vaatimusta tekstien spekulatiivisuudesta kisassa ei ollut.

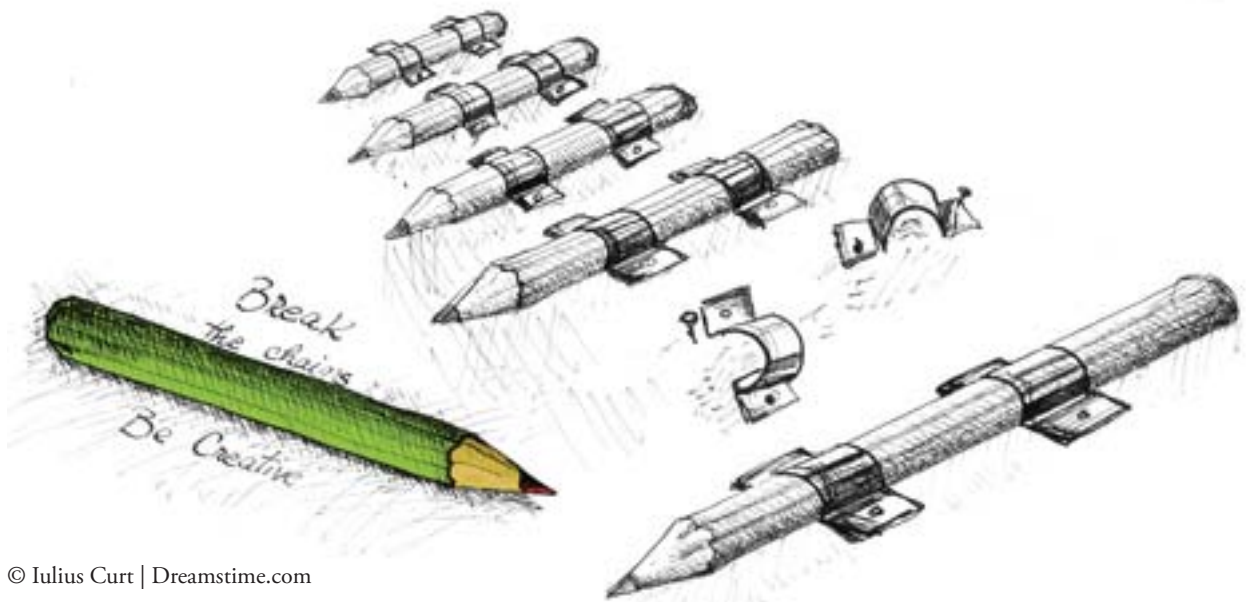
Kolumnisarjassa pohdittiin novelleja enemmän kirjoittamisen tekniikkaa, sanojen syntymisprosessia ja luovuutta itsessään. Kolumneissa kysyttiin, kuinka välittää ympäristöstä havaittu asia terävänä tekstinä lukijalle, tai kuinka löytää menestysresepti

kirjoittamiseen. Kirjoittaminen näyttäytyi monen tekstissä arkipäivää kiusaavana riesana tai jopa hulluutena, joka leimaa kantajansa ja josta pääsee eroon vain kirjoittamalla. Usein kolumnin kertojana oli kirjoittaja, joka suhteutti kirjoittamisen elinehtona olemassalolleen. Kolumnit käsitelivät pääosin arkisia asioita tarkkojen yksityiskohtien ja havainnollistavien tapahtumien kautta. Parhaimmillaan kolumneissa oli vinoa huumoria ja herkullisia arkisia yksityiskohtia, joka sai lukijan hykertelemään ihastuksesta.

Kolumnisarjan kärki oli selvästi novellisarjaa kapeampi. Tekstit olivat kielellisesti huoliteltuja ja sujuvasti eteneviä, mutta kirjoittajille se, mikä kolumni oikeastaan on, näytti olevan epäselvä. Huolimatta siitä, että lehdessä julkaistu kolumni saattaa vaikuttaa yhdellä istumalta kirjoitetulta, hajanaiselta ja sekavaltakin pohdiskelulta, se ei useinkaan ole sitä. Kolumnissa tulisi olla samanlainen tarinallinen kaari kuin novellissakin, päätepiete jota kohti tekstin elementit vievät.

Monissa mukana olleissa kolumneissa olikin selvää horjuntaa pituuden ja muodon kanssa. Tekstillä saattoi olla vaikeuksia pysyä aiheessaan tai sen läpi kulkeva punainen lanka puuttui. Moni kolumni ei ollut napakka, asiaan tiiviisti pureutuva teksti, vaan poimi ideoita ja ajatuksia sieltä täältä. Niissäkin teksteissä, jotka maltoivat pysyä johtoajatuksessaan, saattoi kokonaisuus kantaa loppuun asti, mutta harmittavan usein langat oli jätetty sitomatta lopussa yhteen ja viimeinen, kaiken sinetöivä loppuovallus jäi uupumaan.

Yhtenä syynä napakkuuden puuttumiseen ja tekstien tyhjäkäyntiin on saattanut olla se, että kisassa sallittiin

myös lehtikolumnia (noin 3500 merkkiä) pidemmät tekstit. Tämä on saattanut houkutella kirjoittajat tekstiensä venyttämiseen tiivyyden kustannuksella.

Novellisarjassa oli vuorostaan tarjolla hyvin erilaisia tekstejä: toisissa oli luotettu vahvaan ideaan ja perinteiseen kerrontaan, kun taas toisissa oli panostettu toteutukseen tai muotoon. Monissa novelleissa olikin lähdetty rohkeasti tekemään jonkun tyyllilajin pastissia. Joukosta löytyi esimerkiksi Poe-henkistä kauhua, Volter Kilven ja Jose Saramagon verkaista tyyliä ja dekkariliseitä parodioivia kokonaisuuksia. Paperille kirjoitettu teko saattoikin muuttua todeksi, kirjallisuuden hahmo karata todelliseen maailmaan tai kirjailija vaikuttaa itsensä kuoleman toimintaan. Vainajat sanelivat tarinoitaan kirjoittajille ja kirjoittaja saattoi leijaila päähenkilöidensä maailmassa. Suurimmassa osassa teksteistä oltiin kuitenkin puitteiltaan kiinni realistisessa maailmassa, ja vain muutamassa novellissa heittäytyttiin kokonaan vieraaseen paikkaan tai aikaan. Näissä tapauksissa spefelementtien yhdistämisessä kirjoittamiseen oli kiitettävää oivaltavuutta ja tekstit erottuivat joukosta edukseen. Novellit olivat pääosin juonipainotteisia, muutamassa tekstissä hyödynnettiin tajunnanvirtaa esim. taiteellisen angstin ja taiteilijuuden kuvaamiseen.

Kirjailijakliseet seurasivat tarinoissa mukana. Tuomaristo kiinnitti erityisesti huomiota siihen, että monissa teksteissä, niin kolumneissa kuin novelleissa, punaviinillä näytti olevan olennainen rooli, kun haettiin oikeaa kirjalliselle luomistyölle otollisia olosuhteita. Myös konjakki ja viski mainittiin, mutta pääsääntöisesti alkoholin liikakäyttö ei näytellyt teksteissä oleellista roolia eikä mukana käytännössä ollut juoppokirjailija-romantiikkaa, oikeastaan päinvastoin. Kuten protestanttiseen kansanluonteeseen sopii, teksteissä korostui kirjoittamisen rooli ennen kaikkea ankarana työnä.

Kisatekstien valossa kirjoittajan elämä oli yllättävänkin synkkää. Yleisenä teemana molemmissa sarjoissa oli kirjoittamisen oikeutus, kirjoittamisen vaikeus ja harrastajakirjoittajan julkaisupaineet. Kirjoittajan arki näyttäytyi monissa teksteissä ahdistavana ja oman äänen kuuluville saaminen äärimmäisen vaikeana. Myös ulkokirjallisiin arvoihin keskittyvää mediatodellisuutta ja -julkisuutta kritisoitiin.

Ääripäinä kirjoittajan uralla näyttäytyivät harrastukseksi raapusteleva pöytälaatikkokirjoittaja ja julkaissut, menestynyt "oikea" kirjailija, eikä välimuotoja monissa teksteissä nähty. Moni kirjoittaja pohti oikeutusta käyttää aikaansa kirjoittamisen kaltaiseen "turhanpäiväisyyteen". Huumoria oli mukana hyvin vähän, ja useimmiten se oli ironista, kirjoittajana itseensä kohdistuva. Monissa teksteistä huokui sisällön fiktiivisyydestä huolimatta "itsekoetun tuntu".

Kun kisan järjestäjänä on kaksi spefifandomin lehteä, ei voi olla nostamatta esille kysymystä, ovatko sen piirissä toimivat kirjoittajat etuoikeutetummissa asemassa monine lehtineen, kirjoituskilpailuineen ja vertaisverkostoineen. Kisatekstien perusteella valtavirtakirjoittajilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia saada vertaistukea ja julkaisukanavia. Vai eivätkö kisaan osallistuneet kirjoittajat vain ole löytäneet niitä?

Hyvän tarinan edellytykset olivat tärkeitä myös tässä kilpailussa: kokonaisuuden täytyi koskettaa joko tunnetasolla tai älyllisesti, sen piti olla sujuvasti kirjoitettu ja tarjota lukijalleen elämyksiä. Monet kisaan osallistuneista teksteistä paransivat pienillä korjauksilla, esim. tarinan painotuksia tai jännitteitä muuttamalla. Tuomaristo kannustaa kaikkia kisaan osallistuneita jatkamaan arvokasta kirjoittamistyötään!

Pasi Karppanen ja Anne Leinonen

KOSMOSKYNÄSSÄ 3/2009 JULKAISTAVAT TEKSTIT

Mira Karppelin: Kirjoituskilpailu

Klaus Ollikainen: Luuranko

Jussi Katajala: Murha se on joka kannattaa

Liisa Nurro: Fengshui ei asu täällä enää

Juha Salmi: Omantunnontuska

Vesa A. Korhonen: Kolumnin kirjoittamisen sietämätön keveys

Muita kolumneja julkaistaan Kosmoskynässä vuoden 2010 aikana.

TODELLINEN KIRJOITTAMINEN

Jaana Lehtiö

© Ingugulija | Dreamstime.com

I

Kun sain väännettyä viimeisen lukon kiinni, huokaisin tyytyväisenä. Käänsin selkäni puiselle ovelle ja sen neljälle lukolle. Astelin tornin ainoan ikkunan luo. Laskin pöytäistuimen levyllä kirjoittimen varovasti. Kiinnitin virtajohdon anturiin. Kone imeytyi paikoilleen kuuliaisesti. Säädin istuimen pehmeiden sopivaksi. Asetuin pöytälevyn taakse ja uppouduin istuimeen. Pöytä asettui automaattisesti optimaaliselle tasolle kirjoittamista varten.

Olin saanut uuden tilaisuuden. Sivelin orgaanisesta muovista valmistetun kirjoittimen muotoja. Se värähti. Pyysin sitä muuttumaan lehdenvihreäksi. Kone reagoi ja väräytteli pintaan erilaisia vihreän sävyjä. Valitsin sen, joka muistutti eniten kerran kuvassa näkemääni koivun kevätlehden väriä.

Olimme valmiina, kirjoitin ja minä. Pyysin näyttämään viimeisimmän keskeneräisen käsikirjoitukseni. Ruutu välähti ja kirjoitus ilmestyi esille.

II

Kirjoitukseni käsittelevät ihmisyksiköiden elämän käännekohtia. Olin allekirjoittanut kustannussopimuksen kuudesta kirjasta. Ensimmäiset kaksi olivat jo ilmestyneet. Kennoston ilot oli otettu markkinoilla riemuiten vastaan ja myyntiluvut olivat miellyttäneet kustannusyhtiötä. Kotini alemmissa kerroksissa liikkuessani, annoin seinälähettimen piristää itseäni toistuvasti vanhalla uutislähetyksellä. Siinä kirjoitustani ylistettiin käännteentekeväksi pienten kasvattien saralla.

Koulutuksen karikot oli saanut ristiriitaisempaa vastakaikua. Kaikki koulutuksen ammattilaiset eivät olleet nielleet kakistelematta suosittelemaani medikalistista opiskeluotetta. Vastalauseet hiipuivat, kun vanhemmat ottivat suositukseni käyttöön. Tulokset puhuivat puolestani. Koko planeetan kattavassa koulutustutkimuksessa meidän alueemme koulututtajat ylittivät odotukset monella alueella. Nuorten itsemurhaluvut nousivat vain vähän. Tuotteeni myyntiluvut kipusivat uudelle tasolle ja kustannusyhtiö levitti myyntiin uusia lukutinversioita. Laajennettuun opukseen saatiin hyvinvointiyhtiöiden kuvitettu linkkilääkelista ja vanhempien oli helppo valita siitä omalle kasvatilleen sopiva tuote. Minua haastateltiin Kasvattamo-lehteen. Varmistin paikkani kirjoittajasäädystä. Nimeni mainittiin akatemiaehdokkaana silloin ensimmäistä kertaa.

Vavahdin tahtomattani, kun ajattelin ensimmäisen teokseni valmistusprosessia. Kuljin hartaana ja vastaanottavaisena pitkin kirjoittimien kasvatustarhaa. Yritin olla tyyni. Ulospäin hehkuin varmuutta. Lähetin äänettämiä rukouksia kaikille jumalille. Toivoin, että täysverinen kirjoitin valitsisi minut.

Kirjoittimien valmistajia kutsuttiin rakentarihureiksi. He toisaalta valmistivat ja toisaalta kasvattivat kirjoittimet. Mikä riemu, kun minut valittiin kirjoittajasäätyyn kokelaaksi. Saisin elävän kirjoittimen työkalukseni. Kirjoittajasäädyn ulkopuolelle jäävät saivat käyttää vain hengettömiä koneita. Meitä koulutettiin viisi vuotta ja arvioinnin jälkeen saattoi päästä kokelaaksi. Rakentarihuri rypisteli kulmiaan ojentaessaan minulle kolmen päivän syväperehdytyksen jälkeen oman kirjoittimen. Olin läpäissyt viimeisen arvioinnin. Uskon, että kulttuuriviraston kirjelmä oli vauhdittanut prosessia.

Koulutusaikana keräsin tietoja ja haastattelin olioita. Olin tehnyt yli vuoden taustatyötä valitsemaani kirjoitusurakkaa varten. Punastun, kun muistan kolmen kuukauden huuman jona kirjoitin esikoiseni Kennoston ilot. Kirjoitin ja minä olimme lopulta kuin yhtä lihaa. Jälkeenpäin meni ainakin kaksi viikkoa kerätessä voimia ja vielä pitempään kesti parantaa kehossa olevia jälkiä. Tullessani toipumislomalta kylpylästä, tajusin, että olin jättänyt kirjoittimelle liian vähän elvytintä. Onneksi sain sen kuntoon isolla rahalla hankitulla tehohoidolla. Kustannusyhtiö peitteli tietoja kirjoittimen kriisistä. Esikoisen mainoskiertueella ollessani kirjoitin sai levätä lisää ja palattuani me molemmat puhisimme tarmoa ja aloimme työstää Koulutuksen karikkoja.

Olin lievästi levoton. Kolmas teokseni Aikuistumisen leirit ei ottanut edistykseen. Vanha kirjoittimeni ei yksinkertaisesti suostunut enää yhteistyöhön. Toisen teoksen jälkeen se vetäytyi minusta. En yksinkertaisesti saanut siihen yhteyttä. Minulla oli kyljissä ilkeitä palovammoja ja kirjoitin ei halunnut kiinnittyä muualle. Kun pyysin rakentarihuria apuun, oli jo liian myöhäistä. Tarhauksen ammattilainen sanoi, että tilanne oli sama, kuin olisi yrittänyt liimata syksyllä maahan putoavaa lehteä takaisin puuhun.

Kustannustoimittajani huolestui. Hän tarjosi montaa eri kirjoitinmallia käyttööni, mutta mikään niistä ei tuntunut sopivalta. Minä halusin muodostaa eheän suhteen kirjoittimeen. Millään muulla tavalla oli mahdotonta saada syntymään mestariteosta. Toimittaja kuiskutti korvaani, että kahden jättimenestyneen teoksen jälkeen ei tarvinnut enää pitää samasta tasosta kiinni. Kolmas teos myisi jo pelkästään nimeni varassa huomattavan määrän. Työnsin hänet pois asunnostani.

IV

Onneksi löysin varsin pian uuden kirjoittimen. Liikutuin, kun se halusi luokseni. Kävelin tarhassa hitain askelin ja toistin ensimmäisen teokseni alkulukua kuin mantraa. Kirjoitin vaihtoi väriä ja rakentarihuri irrotti sen kasvupenkistä varoen. Hän ei katsonut minua silmiin.

Kirjoittimilla oli rajattu elinkaari. Terveenä pysyvän puhdasrotuisen kirjoittimen iäksi arvioitiin noin kuusi vuotta. Hyvällä hoidolla sitä saattoi venyttää kahdeksaan elinvuoteen. Menestyvä kirjoittaja saattoi omana elinaikanaan käyttää siis noin neljä kirjoitinta. Useimmat käyttivät yhden, koska kirjoitusprosessi oli raskas myös eliölle itselleen. Yleensä vanha kirjoitin päästettiin viettämään terminaalivaihetta rakentarihureiden luo ja kone sai hiipua pois arvokkaasti.

Kunnon kirjoitin oli kuin Edenin puutarhan portinvartija. Se odotti sanojen tulvaa, tai lauseiden kiehtovaa parveilua. Se tarkasti jokaisen tulokkaan, ennen kuin päästi sen kirjallisen puutarhan iloihin sulostuttamaan uutta kirjoitusta. Kypsä kirjoitin mittasi kirjailijan elintoimintoja ja aivoaaltoja ja oli koko ajan askeleen edellä kirjoittajaa. Se varoitti portinvartijan tavoin, jos kirjoittaja luiskahti sivuun tekstin tyylistä tai tunnelmasta. Parhaimmat kirjoittimet huomauttivat jopa asiavirheistä. Toisaalta kirjoitin ei kahlinnut luovuutta, vaan vapautti sen puhtaan ytimen.

Pääsin lopulta todelliseen yhteyteen uuden kirjoittimen kanssa. Siitä muodostui flow-kokemus. Kirjoittaminen oli yhtä juhlaa ja humua. Silloin ei maistunut ruoka tai juoma. Olin kuin riivaajan vallassa, ihanan riivaajan. Mielihyväkokemus aiheutti kihinä hiuspohjassa. Kun

kirjoitussession aika läheni loppuaan, kirjoittimeen ohjelmoitu ääni ilmoitti siirtymän olevan viisitoista minuuttia. Tämän jälkeen ei voinut olla huomaamatta intensiivisesti vilkkuvaa valoa näppäimistön vieressä. Adrenaliini syöksyi solukalvojen läpi pamahtaen, kuin äänivallin rikkova sukkula. Henkinen irrottautuminen alkoi samalla hetkellä ja se tuntui samalta, kuin olisi revitty pajua maasta irti juurineen.

Parhaan yhteysaikani, kahdeksantoista tuntia, koin vanhan kirjoittimen kanssa. Olin täysin näännyksissä sen jälkeen. Istuin oli imenyt kaikki eritteet. Lepäsin kaksi vuorokautta kokemuksen jälkeen. Jälkeenpäin muistan hämmästelleeni, että kahden päivän aikana en niinkään ajatellut kirjoittamaani tekstiä, vaan sitä, miltä minusta kirjoittaminen oli tuntunut. Punastuin, kun tajusin, että olin kutsunut kirjoitinta nimellä kolmen ensimmäisen tunnin jälkeen. Suihkussa toistin nimeä Nita ääneen. Huuhtelin sormenpäistäni näppäimistön tunteen upottamalla molemmat käteni lämpimään veteen pitkäksi ajaksi.

V

Olin varomattomasti kuluttanut Nitän loppuun pitämällä sitä toistuvasti aktivoituna liian pitkään. Ensimmäinen se ylikuormittui tuntikausien sanavyöryn hyökyessä sen käsittelyyn, sitten se näännyi odottaessaan sanojani. Jos kääntäisin päätäni, näkisin sen peitetty jäänne kirjoitustornin seinän vieressä. Nita.

Kustannusyhtiö selvitti kirjoitinasiaani Kulttuurivirastolle. Maineeni avulla selvisin henkilökohtaisesta kuulustelusta vähällä. Solmukohta aukeni, kun sanoin ottavani seuraavaksi käytetyn kirjoittimen käyttööni.

Surin oikeasti Nitaa. Kuljin pää riipuksissa. Päätin keskittyä tulevaan teokseeni huolella ja säilyttää oikean kirjoitusrytmin. Allekirjoitin sopimuksen, jossa määriteltiin työskentelyajakseni maksimissaan neljä tuntia päivässä. Viikonloppuna oli pidettävä vähintään yksi päivä kokonaan vapaana ja joka toinen viikko kirjoittimen oli annettava elpyä yhden kokonaisen arkipäivän viikossa. En saanut kirjoitinta

ulos tarhasta ennen sopimuksen allekirjoitusta. Kun se oli valmis, se syötettiin Kulttuuriviraston keskuskoneelle ja kirjoittimeen. Rakentarihuri katsoi minua pitkään ojentaessaan kirjoittimen käsiini. Huomasin, ettei hän halunnut koskettaa minua.

VI

Olin tähän mennessä muistanut sivellä kirjoitinta joka kerta ennen aloitusta ja pyysin siltä myös sopivan värin. Ravinnetta se sai kaksinkertaisesta virtajohdosta. Annoin kirjoittimelle nimeksi Ting, joka tarkoitti toista sankaria.

Jos kirjoittimeen sai hyvän toimivan suhteen, se otti kirjoituksen vastaan kuuliaisesti. Jos kirjoittimeen sai lämpimän suhteen, siihen saattoi kytkeytyä langattomalla neuroyhteydellä. Aavistelin, että minulla olisi jälkimmäinen askel kohta edessäni. Hykertelin, sillä tiesin, että tuottaisin tekstiä tämän askeleen jälkeen kolminkertaista nopeutta.

Aloitin jokaisen kirjan kertomuksella. Olin saanut ensimmäisen luvun hyvään vauhtiin. Kolmas teokseni Aikuistumisen leirit halusi esille sisältäni ja hinguin päästä jatkamaan kirjoittamista. Allekirjoittamani sopimuksen mukaiset tauot katkoivat luomisvoimaani ja minun oli aika ajoin vaikea keskittyä. Alkuluvussa kirjoitukseni henkilö oli ilmoittautunut leirille ja hänen sisäinen muutosprosessinsa oli alkanut samalla hetkellä, kun hän oli lähettänyt ilmoittautumisensa eteenpäin. Olin jäänyt kirjoittamisessa tarvikkeiden hankkimiskohtaan kaksi päivää sitten.

Muistin ilmeisesti väärin. Tekstin mukaan kertomukseni päähenkilö oli jo leiripaikalla asettumassa taloksi aikuistumiskupuihin. Luin tekstiä viimeisen sivun alusta alkaen. Sanavalinnat ja tyyli tuntuivat tutuilta. Omintakeinen sanajärjestykseni oli tunnistettavissa sivun alkuosasta, mutta mitä pitemmälle luin, sitä tympeämmältä teksti tuntui. Siitä puuttui henki. Minun henkeni, sieluni leima. Pyysin konetta näyttämään kirjoitusajankohtaa. Ruutuun lävähti edellinen ilta. Se oli mahdotonta, koska olin ollut kaupunginjohtajan cocktailtilaisuudessa.

Mietin hetken tilannetta. Olin ehkä humalassa kytkenyt kirjoittimen päälle ja ylittänyt sallitun

kirjoitusajan. Se selitti hengettömän tuotoksen. Korjailin tekstiä. Siitä tuli elävöittämällä hyvä ja jatkoin kirjoittamista eteenpäin.

Seuraavana päivänä asetuin taas koneelle sallitun neljän tunnin kirjoitussessioon valmistautuneena. Katsoin ruutua hämmästyneenä. Tekstissä kertomuksen päähenkilö oli jo aikuistumisleirin loppujuhlassa. Tämän lisäksi kone alkoi syytää ranskalaisin viivoin tehtyä muistiinpanolistaa loppukirjan asiategstin runkoehdotuksena. Tiesin, etten ollut koskenut koneeseen, sillä olin ollut illalla kustannustoimittajani bileissä ja jäin sinne koko yöksi.

Soitin rakentarihurille. Hän tuli paikalle välittömästi ja tutki muutaman tunnin kirjoitinta. Hän antoi diagnoosiksi kahtiajakautuneen kirjoittimen. Se tarkoitti, että käytetty kirjoitin toimi tavallaan kuin kahden prosessorin tekniikalla. Kuin sillä olisi ollut kaksi käyttäjää. Rakentarihurin oli vietävä kirjoitin rakentarihaan säädettäväksi. Olin raunioina.

VII

Kieriskelin öisin vuoteellani, hätkähtäen unesta vähän väliä. Puolisoideni huolenpito tuntui minusta ärsyttävältä ja lähetin heidät pois. Katselin ikkunasta heidän hermostunutta parveiluaan ennen kuljettimeen astumista. Nyhdin jatkettut kynnet irti ja kieltäydyin käyttämästä peruukkia ulkona liikkuessani. Säätytapaamisessa poltin käämini muiden kysellessä julkaisuaikataulustani. Silmiäni ympärillä oli tummat renkaat.

Murtauduin tarhaan ja huhuilun avulla jäljitin Tingin. Silittelin sitä ja puhelin sille hiljaisella äänellä. Se vastasi vaihtamalla väriään. Loputtoman halailun jälkeen irrotin sen alustasta ja vein kirjoitustorniini.

Nyt kun oven lukot oli suljettu ja olimme kahden, kytkin Tingin verkkoon ja asetuin paikalleni. Hyvänolon tunne kulki hitaana värinä sisälläni. Ting hehkui kevätlehden vihreänä. Tiesin, että tuottaisimme yhdessä mestariteoksen.

VIII

Viikon kuluttua minut löydettiin tornista. Puolisoni mursivat yhdessä saranapuolen ovesta. He löysivät minut kirjoittimen tuolista. Ting oli imeytynyt minun rintalastaani ja kylkiini. Ei ollut enää kahta käyttäjää.

Sarjani julkaistiin postuumisti loppuun. Ting oli työstänyt ideoitani eteenpäin tarhassa elpessään. Kun pääsimme yhteyteen, tuotimme kirjoitusta viisinkertaista nopeutta. Teokset valmistuivat vauhdilla. Teossarjani viimeinen osa ihmisyksiköiden käännekohtasta käsitteli kuolemaa. Esitin toiveeni, että minut jauhettaisiin tarhassa kasvatettavien uusien kirjoitinsukupolvien ravinnoksi.

© Jaana Lehtiö 2010

© Rolffimages | Dreamstime.com

SANOJA PIIPUNSUUSTA

Noora Niemelä

© Epantha | Dreamstime.com

Kirjoittaminen on kuin ampumista. Lataamme kirjaimia peräkkäin kuin asetta ja laukaisemme sen lisäämällä pisteen. Sitten on turha katua. Se on kirjoitettu. Osuimmeko uhuriin vai ampuiko tekstimme ohi? Lävistimmekö hänen sydämensä, kuten toivoimme? Vai suojasiko lukijaa panssariliivin kaltainen luonteenlujuus? Eikö hän tosiaan loukkaantunut siitä, mitä kirjoitimme?

Aset ovat vaarallisia ja yhteiskunta on aina yrittänyt rajoittaa niiden käyttäjäkuntaa. Aluksi kansan aseistariisuminen oli helppoa – vain rikkaat ja ylhäiset osasivat kirjoittamisen jalon taidon. Myöhemmin myös muutamat kirkonmiehet, mutta hehän olivat niin jalomielisiä olentoja, ettei heistä ollut todellista uhkaa. Ja tarvitsivathan sielunpaimenet järeät aset ahnaita petoja vastaan.

Raamattu olikin aikanaan niin tyrmäävää tekstiä että tainnutti kokonaisia kansakuntia ja laittoi alulle ilmiön nimeltä uskonpuhdistus. Tuolloin Euroopan manteretta siistittiin lakaisemalla kaduilta vääräuskoiset. Aluksi aseina olivat vain teesit kirkonovessa, mutta kun sanat eivät enää riittäneet, käytettiin varhaiskantaistempiä voimia.

Verilöylyjen jälkeen myös köyhempi rahvas teroitti sulkakynänsä ja kävi taistoon kukin omaa sortajaansa vastaan. Työläinen työnantajaansa, nainen miestänsä, filosofi valtiota ja Suomi Venäjää vastaan. Yhä useampi liittyi kiivaaseen kirjoittajakaartiin. Vaikka kirjoittaminen oli ollut vuosisatoja tarkoin varjeltu taito, yhtäkkiä jokaisella kansalaisella oli oikeus käyttää tätä asetta. Myöhemmin voisimme kutsua sitä jopa asevelvollisuudeksi.

Julkisella puolella miehestä otettiin mittaa sanomalehtien lukijansivulla. Ihmiset haastoivat toisiaan kaksintaisteluihin ja useimmiten sanaharkoista selvisi voittajana vain toinen. Henkiseen itsemurhaan pyrittiin purkamalla elämän murheet paperille.

Kyynelten vuodatuksen jälkeen nämä päiväkirjat kätettiin lipastonlaatikkoon, jossa ne saattoivat pitää seuraa muutamille surkeille runonpoikasille. Kirjoittaminen tunkeutui yhä intiimimmälle alueelle.

Kun aamuvirkut postimiehet ilmestyivät katukuvaan, saattoi tikittävä aikapommi odottaa kenen tahansa postilaatikossa. Terävät sanat viilsivät ihmisparkojen sydämiä. Vaarallisimmat kirjeet alkoivat sanoilla ”olen pahoillani, mutta..” tai ”surukseni joudun ilmoittamaan...”. Todennäköisesti niitä seurasi tieto, että vaimosi on löytänyt toisen tai ainoa poikasi on kaatunut sodassa.

Lopulta ylistetty sananvapaus nujertui panssarivaunujen alle. Sanojen ristitulesta selvisivät vain hännystelijät ja taitavat valehtelijat. Tyylikeinona alettiin suosia satuilua. Tuloksena ei ollut pelkästään klassikkoja kuten Nalle Puh ja Muumit, vaan kokonaisia eepoksia eri aatteiden ja sen sankareiden taistelusta pahoja voimia vastaan. Niin lapset kuin aikuisetkin halusivat kuulla sadun loppuun, jossa kerrottiin kuinka ”he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti.” Viimein nämä satusedät kokoontuivat yhteisen pöydän ääreen ja kirjoittivat nimensä paperiin, joka nykyisin muistetaan Pariisin rauhansopimuksena.

Edelleen sanoja sataa - tai paistaa myymälöiden ikkunoista. Meitä tulitetaan päivittäin erilaisilla superlatiiveilla ja huutomerkeillä. Nyt kun kanavia on enemmän, voi viesti väijyä saalistaan kaikkialla: sähköpostissa, elokuvateattereissa, keskustelupalstoilla ja iltapäivälehtien sivuilla. Onneksi kirjoittamisella ei ole enää yhtä verisiä seurauksia kuin historia meille kertoo. Asemme on kuitenkin saanut aivan uuden luonteen, jota voisi hyvin kuvata Aku Ankan huudahduksella: “Pim! Olet hypnotisoitu!”

Noora Niemelä

NIIN OLI KIRJOITETTU

Niko Peltonen

1.

Annan kanssa me kävelimme usein avaruustalon ohi, ihan ehdoin tahdoin. Talossa oli jotain, joka pakotti menemään ohi ja katsomaan sitä. Niin kuin arpeutuneesta haavasta haluaa repiä ruven pois aina uudestaan. Talo oli Toivolon syrjäisimmässä nurkassa, eikä sinne päädytty sattumalta.

Nimen sille olivat antaneet pikkupojat jo kauan ennen kuin meidän perheemme oli muuttanut alueelle. Talon oli rakennuttanut kuuluisa arkkitehtipariskunta, se oli modernistinen viritys täynnä teräviä kulmia ja outoja ulokkeita. Sitä tultiin katsomaan kaukaa, ulkomailta asti.

Kukaan ei tiedä, miksi arkkitehdit lopulta myivät talon. Jonkin aikaa se oli tyhjillään, sitten siihen muutti Kirjailija. Myöhemmin kuulin, että sen lapsuuden kotitalo oli sijainnut samalla paikalla. Tuo talo oli palanut seitsemänkymmentäluvulla, ja arkkitehtipariskunta oli ostanut tontin. Toivolaan he sopivat hyvin. Lähiö oli täynnä yliopiston väkeä, taiteilijoita ja vihreitä kunnallispoliitikkoja.

Arkkitehdit olivat patsastelleet kuningasparina heidän puutarhajuhlissaan ja viininmaistajaisissaan.

Kirjailija oli toista maata. Toivolan vapautuneet perheenäidit olisivat varmaan mielellään pettäneet miehiään sen kanssa, mutta sitä ei juhlissa näkynyt. Niin olin vanhemmiltani kuullut.

*

Annaa Kirjailija kiehtoi – ja talo.

Turistit ottivat edelleen siitä valokuvia silloin tällöin, mutta rakennuttajien maine oli tainnut haalistua, sillä lapsuusvuosilta muistiin jäänyttä salamavalosotaa ei enää samoissa mitoissa käyty.

Väitettiin, että Kirjailijalla oli valvontakamerat ja sähköiset hälytyslaitteet, mutta päälle ei näkynyt mitään. Ei silti olisi tullut ensimmäisenä mieleen koputtaa ovelle – ei ennen kuin tein niin.

Lukion äidinkiellentunnille piti tehdä esitelmä kirjailijasta, ja Annahan sitä ehdotti. Varman kympin ainekset, opettaja kusi hunajaa. Äkkipäätä lukisi pari Kirjailijan teosta, haastattelisi sitä niiden taustoista ja nappaisi elämäkertatiedot jostain hakuteoksesta.

Minä en ole sellaista tyyppiä joka tekisi noin. En halua kenenkään huomiota. Mutta olimme Annan kanssa puron rannassa, jossa koivut jo varovasti vihersivät, ja se tuli syliini istumaan ja toi kasvonsa oikein lähelle ja vaati, että minun pitäisi uskaltaa. Se uhkasi, että varastaisi idean muuten itselleen, ensi vuonna sillä olisi sama kurssi ja Lampisen tavat tuntien varmasti sama esitelmätehtävä niilläkin vastassa.

Pakkotilanne.

*

Istuin Kirjailijan olohuoneessa juomassa kahvia. Se löhösi valtavassa nojatuolissa, kädet leveästi käsinojilla, poltteli tupakkaa ja piti kahvikuppia tuolin vieressä puisella pienellä pöydällä. Hassua kyllä, se oli oikeastaan aika pieni mies, mutta asento oli iso. Sänkeä sillä oli muutaman päivän edestä ja päällä kalsarikännääjän vaatteet. Tähdeltä tai rikkaalta ihmiseltä se ei näyttänyt alkuunkaan.

Se oli kuitenkin Kirjailija, ja niinpä minä istuin aivan sohvan reunalla epämukavassa asennossa ja haudoin kahvikuppia molemmin käsin, vaikka se poltti. Olin tullut muistiinpanovälineiden kanssa, mutta Kirjailija oli käskenyt laittaa ne heti pois. Kuulemma minulle ei olisi mitään hyötyä siitä, että orjallisesti kopioisin kaiken sen sanoman. Minun pitäisi sisäistää, minun pitäisi ajatella itse. Tässä vaiheessa mieleeni nousi väistämättä sellaisia lauseita kuin “haloo, sehän on saatana lukion äidinkielen kurssin lopputyö”. Arvelin kuitenkin, että olin ehkä suuren viisauden äärellä ja minun tulisi pitää oma harhaileva maallisuuteni kurissa.

Mutta kirjailija ei suostunut puhumaan teoksistaan selvillä päälauseilla, selittämään kuinka ne kertoivat elämästä, kuolemasta, rakkaudesta, yhteiskunnan eriarvoistumisesta tai mistä sitten kertoivatkaan. Ensin se alkoi selittää jotain korkealentoista siitä, miten kirjallisuus voi muuttaa ihmisen ja maailmankin, sitten se yhtäkkiä keskeytti, osoitti minua savukkeellaan ja kysyi: – Kirjoitatko itse?

Myönsin kirjoittaneeni viime aikoina jonkin verran runoja.

– Mitä haluaisit sanoa niillä?

Minulta lipsahti, että halusin kai lähinnä tehdä vaikutuksen erääseen tyttöön ja saada sen uskomaan, että rakastin sitä todella (vaikka en ollut siitä kovin varma itsekään).

Kirjailija nojautui eteenpäin ja sanoi, että juuri tässä kirjallisuuden ihme olikin, nimittäin tämänkin tavoitteen voisin kirjallisuuden avulla saavuttaa. Jos todella sitä halusin – sillä kirjallisuus saattoi yllättää tekijänsäkin, sanoi Kirjailija, tekijä kun ei aina tunne omia tavoitteitaan ennen kuin huomaa kirjoittaneensa jotain muuta kuin aikoi.

Kysyin varovasti, voisiko se muotoilla tämän jotenkin helpommin, ikään kuin sillä tavoin että se kuulostaisi napakalta esitelmätekstissä.

Kirjailija naurahti lyhyesti ja käski minun ennen kaikkea miettiä kaikkea, mitä se oli sanonut. Jos jokin seikka kuitenkin jäisi arvoitukseksi, olisin tervetullut sen luo seuraavana lauantai-iltana yhdentoista aikaan. Illalla kirjoitustyön tulokset ovat jotenkin konkreettisemmin nähtävissä, se sanoi.

Poistuin talosta hivenen pettyneenä. Pahinta oli, että sisältä avaruustalo oli ihan tyyppilinen suomalainen omakotitalo keittiökaapistoineen ja parketteineen. Taiteilijat taisivat olla samanlaisia emäkusetajia viimeistä naamaa myöten.

*

Annalla oli menossa jonkinlainen vaihe. Se vältteli minua koulussa eikä vastannut iltaisin puhelimeen. Olisin halunnut kertoa käynnistäni Kirjailijan luona ja siitä, että menisin uudestaan. Esitelmä piti jättää maanantaina, ja olin edelleen aivan hukassa sen kanssa. En jaksanut uskoa, että Kirjailija puhuisi toisella tapaamisella yhtään selvemmin. Annan apua olisi kaivattu.

Muutenkin vitutti. Naisten hankaluudesta kuuli paljon puhetta, mutta en ollut aiemmin uskonut siihen. Nyt minua kuitenkin hyljeksittiin ilman mitään järjellä käsitettävää syytä.

Kirjailijan sanoja en jaksanut sen kummemmin ajatella, mutta jostain syystä otin lauantaina mukaan vihkon, johon kirjoittelin runoja. En edes pysähtynyt ajattelemaan, että tuollainen oman alansa maineikas guru saattaisi suhtautua niihin yliolkaisesti. Miltään isälliseltä oppimestarilta se ei ollut siihen mennessä

vaikuttanut. Kuitenkin ajattelin, että juuri sen avulla minusta voisi tulla parempi, hienompi ja älykkäämpi. Saisin hyväksyntää. Kukahan se sitten nauraisi, kuka jättäisi vastaamatta puhelimeen.

Netistä olin etsinyt tietoja Kirjailijasta. Kustantajan sivuilla oli lyhyt esittely, ja Wikipediassa artikkeli, joka luokiteltiin tyngäksi ja täydennystä kaipaavaksi. Lähinnä siinä lueteltiin teokset ja palkinnot. Mainittiin tosin sekin, että Kirjailija oli ollut naimisissa. Avioliitto oli päättynyt samoihin aikoihin, kun se oli muuttanut Toivolaa. Ei sanottu, oliko tullut ero, vai kuolemako vaimon korjannut.

Olin avaruustalolla viittä vaille yksitoista. Oli pimeää, eivätkä katuvalot tuntuneet tällä tieosuudella ikinä toimivan. Tietysti olin nähnyt talon yöaikaan ennenkin. Se näytti aika villiltä, mekaaniselta hirviöltä tai tieteissarjan alukselta. Siitä se kai oli lempinimensä saanutkin.

Koputin ovelle. Saatoin tuntea, miten minua tarkkailtiin valvontakameran ruudulta jossain kätkeytyssä huoneessa. Kyllä sillä varmasti oli kameroita. Ilman kameroita tällainen talo olisi ollut aivan puutteellinen, kulissi.

Kestikin hyvän aikaa, ennen kuin Kirjailija tuli avaamaan – aivan erinäköisenä kuin ensimmäisellä kerralla. Nyt sillä oli puku ja solmio, siistit kengät jalassa, hiukset kammattuna ja parta ajettuna. Hetken aikaa luulin sitä joksikin toiseksi enkä sanonut mitään. Se hymyili vähän, nyökkäsi minulle ja lähti sisälle taloon. Vasta kun se käänsi selkensä, suostuin hyväksymään sen Kirjailijaksi ja kiirehdin perään.

Tällä kertaa emme menneet olohuoneeseen. Kirjailija kääntyi lyhyeen sivukäytävään ja avasi sen päässä olevan oven. Oltiin taas ulkona, jonkinlaisella sisäpihalla, jota talon holtittomasti suunnitellut siivet ympäröivät kolmelta puolelta. Neljännellä puolella alkoi sankka metsä, joka kuului Keskuspuistoon, mutta itse piha oli siististi ajeltua nurmea, keskellä muurattu grilli ja sen ympärillä puutarhatuoleja. Pihaa valaisi yksi lamppu oven yläpuolella, mutta se ei yltänyt metsänreunaan asti, ja siellä varjot odottivat pahaenteisinä ja vetivät katsetta puoleensa niin kuin pikkupoikana.

Kirjailija pysähtyi ovelle, ja minä tulin sen viereen seisomaan. Se katseli kiinteästi pimeyteen ja siirteli jalkojaan vähän hermostuneen oloisena. Yhtäkkiä se alkoi puhua.

– En tiedä, oletko lukenut kirjojani... Ei se minua varsinaisesti kiinnostakaan, tämä on vapaa maa, ei niihin tarvitse koskeakaan ellei halua. Ajattelin kumminkin puhua vähän yhdestä teoksestani. Vedenjakaja. Se on romaani, jonka kirjoitin joitakin vuosia sitten, itse asiassa toistaiseksi viimeisin kirjani. Muutin tänne samana päivänä kun se julkaistiin. Sen jälkeen en ole kirjoittanut rivin riviä.

En ollut lukenut sitä kirjaa, takakannen perusteella kyse oli tylsästä avioliittojutusta. Olin siis hiljaa, ja hetken päästä kirjailija jatkoi:

– Eihän se minun omaperäisimpiä tuotoksiani ole. Mies ja nainen tapaavat nuorina ja rakastuvat. Naimisiin mennään ja rakennetaan yhteistä kotia. Mutta sitten tulee ristiriitoja. Lapsia ei saada ja se painaa varsinkin naista. Elämän polut vievät eri suuntiin. Lopulta nainen ilmoittaa lähtevänsä, ottavansa eron. Mies yrittää ensin suhtautua järkevästi, jää asumaan yksin siihen vanhaan kotiin, mutta ei pääse irti. Ei voi herätä ilman naista eikä mennä nukkumaan ilman naista. Ei ole rakastanut enää aikoihin, mutta on tottunut ja tullut riippuvaiseksi. Mies ymmärtää, mitä on tehtävä. Hän menee naisen uudelle asunnolle ja kuristaa tämän kuoliaaksi. Sitten mies pakenee. Nyt hän on vapaa.

Kirjailija pudisti päätään, katsomatta vieläkään minuun. – Siinä on vain se, että eivät ne kuolleina pysy. Katso.

Se osoitti metsänreunaan, jossa näkyikin nyt liikettä, jokin vaaleampi läikkä. Terästin katsettani, ja läikkä alkoi saada ihmisen piirteitä. Naisen. Se seisoj puiden lomassa ja minusta tuntui, että sekin tuijotti meitä. Liike oli sen hameesta, jota tuuli hiljalleen liikutteli – pitkä hame, melkein maata viistävä.

Ei kukaan Toivolassa pukeutunut sellaisiin vaatteisiin.

Yhtäkkiä nainen heitti päätään taaksepäin ja päästi niin kovaäänisen kirkaisun, että nousin säikähdyksestä varmaan kymmenen senttiä ilmaan. Kirjailija tarttui käsivarteeni. – Paras keittää vähän kahvia, se sanoi päättäväisesti, meni sisään, veti minut perässään ja läimäytti oven kiinni.

*

Olohuoneessa Kirjailija ei puhunut naisesta mitään. Joimme kahvia ensin hiljaisuudessa, joka oli juuri sitä tyyppiä, että seinät tuntuivat kaatuvan päälle. Jotenkin tuntui siltä, että talo oli piiritetty. Teki mieli lähteä

kotiin ja unohtaa koko paska. Ajattelin, että ehtisin vielä jonkun hätäisen sutaisun tehdä jostain sellaisesta kirjailijasta, jonka teoksia olin lukenutkin.

Mutta se nainen. Ymmärsin, että se ei vainoaisi minua, että minua ei ollut sille olemassakaan.

Kuitenkaan en halunnut lähteä yksin pimeään tietäen, että nainen odotti siellä jossain.

Kaivoin runovihon laukusta, jota olin roikottanut koko ajan mukana. Laitoin sen pöydälle ja selitin hieman hämilläni, että siinä oli omia kirjallisia tuotoksiani, joista olin jo maininnut. Kirjailija nyökkäsi ja otti vihon, en pystynyt lukemaan sen ilmeestä mitään. Ehkä se oli tottunut aloittelijoiden toiveikkaisiin katseisiin. Toivolassa se oli viettänyt eristäytyneitä elämää, mutta kaiketi se oli aiemmin, aktiivisempina vuosinaan, ravannut kaikenlaisissa tilaisuuksissa fanien ahdisteltavana.

Viitisen minuuttia se jaksoi selaila vihkoa, ennen kuin ojensi sen takaisin. – Sitä mitä odotinkin, se sanoi. – Sovinnaisuutta. Kliseitä. Varmaan olet vielä näyttänyt runot tyttölle ja ajatellut, että tuollaisen eleen voimasta se viimeistään sulaa. Etkö olekin?

Myönsin tehneeni juuri niin. Kyllä Anna oli sulanutkin, ainakin vähäksi aikaa. Se oli vaatinut aina uusia runoja ja lukenut ne suurella nautinnolla. Mutta viime kädessä en tiennyt, mitä se niistä oli ajatellut. Ja minä olin lopulta mennyt romanttisissa kielikuvissani niin pitkälle, ettei sellaista kai kukaan voinut ottaa todesta.

– Saahan sitä tyttöjä muutenkin kuin runoilemalla, Kirjailija huomautti asiallisesti. – Muutenhan valtaosa miehistä menisi hautaan poikuuksille. Ei siinä tosiaan runoutta kaivata. Mutta kirjoittaminen voi olla yksi keino muiden joukossa – yksi keino silloin jos haluaa jonkun, jota ei tavallisilla keinoilla saa. Haluatko tosiaan yrittää?

Ajattelin Annaa, jonka mielenliikkeitä en missään vaiheessa ollut oppinut lukemaan. Ehkä taiteilijoilla oli hallussaan salattua tietoa. Anna itse oli innoissaan tästä Kirjailijasta ja jotenkin epämääräisen hullaantunut siihen. Siksi se tietysti olikin sysännyt minut tämän projektin pariin, ennen kuin oli sitten näköjään muuttanut mielensä ja päättänyt, että minä en ollutkaan minkään arvoinen.

Sanoin, että kyllä, halusin yrittää.

Ja niin Kirjailija alkoi puhua minulle siitä, miten tehokkaita rakkausrunoja kirjoitetaan.

*

Kävelin kotiin aamuyöllä auringon ensimmäisen kajastuksen jo näkyessä idässä. Silmäni olivat niin ristissä, että olisin voinut kellahtaa ojaan niiltä seisoviltani. Mitään naista en enää muistanutkaan, pikkulintujen laulun kuulin vain hämärästi. Mutta runojen kirjoittamisesta uskoin nyt tietäväni koko lailla enemmän.

Nukuin puolille päivin. Oli sunnuntai, ja esitelmän piti olla valmis seuraavana aamuna. Vanhempani varmaan olettivatkin, että viimeistelin sitä, kun sulkeuduin huoneeseeni heti myöhäisen aamiaisen jälkeen. Minä kirjoitin kuitenkin runoja.

Melkoinen joukko niitä sen yhden päivän aikana syntyikin. Ne olivat kaikki muunnelmia samasta teemasta, jota on kirjallisuudessa aikojen saatossa käsitelty paljonkin – nuoresta rakkaudesta. Tyttö rakastuu poikaan, vaikka ei itsekään suostu sitä ensin myöntämään. Tyttö oppii vähitellen tunnustamaan tunteensa ja he... elävät yhdessä onnellisina elämänsä loppuun asti? No ei nyt jumalauta sentään. Mutta jonkin aikaa. Tyttö ymmärtää haluavansa seksiä pojan kanssa, vaikka onkin aiemmin kieltäytyneet siitä erilaisten tekosyiden varjolla. Tyttö ymmärtää, että mukautuvainen, lämmin hellyys on naisellista, ei käsittämätön oikuttelu ja jatkuva mielen muuttaminen.

Minä kirjoitin ja kirjoitin enkä kai oikeastaan huomannutkaan sitä, että iltaa kohti runoista alkoi tulla aika häiriintyneitä. Niiden piti olla rakkausrunoja, mutta niihin sekoittui kaikenlaista, oikeutettua vihaa ja katkeruutta ja halua pystyä kontrolloimaan toista ihmistä. Panin sitten muistivihon syrjään hämmentyneenä ja lievää syyllisyyttä tuntien. Oli jo ilta. Itse asiassa minun pitäisi mennä jo nukkumaan. Ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun Anna oli lakannut vastaamasta puheluihini, en ollut koko päivänä yrittänytään soittaa.

Hetken mietittyäni kätkin runovihon syvälle pöytälaatikkoon kaikkien muiden mahdollisten tavaroiden alle. Ajattelin, että se saisi pysyä siellä melko pitkään, ehkä ikuisesti.

2.

Silloin oli kevätlukukautta jäljellä enää pari viikkoa, mutta niistä viikoista tulikin sitten ikimuistoisia.

Esitelmää en tietenkään pystynyt palauttamaan ajallaan, mutta kinuamalla sain opettajan myöntämään pitkin hampain pari päivää lisääaikaa. Sanoin totuudenmukaisesti, että olin joutunut vaihtamaan aihetta viime tingassa, kun alkuperäisestä ei löytynyt tarpeeksi lähdemateriaalia. Samana päivänä Anna tuli oma-aloitteisesti puhumaan minulle koulun pihalla, pyysi anteeksi että oli ollut hankala ja selitti, että sillä oli ollut vaikeaa kotona, isä ja äiti taas riidelleet ja nyt näytti siltä, että niille tulisi ero. Anna näytti siltä, että kaipasi lohdutusta. Kysyin, haluaisiko se tulla meille kotiolojaan pakoon, ja sehän suostui.

Meillä talo oli vapaassa käytössämme monta tuntia – äiti oli iltavuorossa kirjastossa, isä paiski taas vaihteeksi ylitöitä firmassaan. Loikoilimme ensin olohuoneen mukavalla sohvalla sylikkään, sitten aloimme vähentää toisiltamme vaatteita kuin sanattomasta sopimuksesta. Tuli vihdoinkin käyttöä varmuusvälineille, joita olin piilottanut pöytälaatikkooni. Se ensimmäinen kerta oli tietenkin ohi nolostuttavan äkkiä, mutta huonoja fiiliksiä ei tuntunut jäävän kummallekaan. Hyvissä ajoissa ennen isän ennakoitua kotiintuloaikaa pukeuduimme ja siirryimme minun huoneeseen. Siellä Anna auttoi minua kasaamaan parissa tunnissa välttävän esitelmän Jari Tervosta, josta lähteitä oli saatavilla yllin kyllin. Isän tultua juotiin vielä teetä kolmistaan, ja sekin vaikutti olevan harvinaisen hyvällä tuulella, yleensä edes Annan läsnäolo ei saanut siitä irti mitään epämääräisiä murahduksia kummempaa.

Sen iltapäivän jälkeen elämä tuntui muuttuvan päivä päivältä vain paremmaksi. Oltiin Annan kanssa niin lemменparia, että siitä alettiin koulussakin jo vähän vitsailla. Käytännössä aina, kun tiesimme jomman kumman kodin olevan tyhjillään, käytimme tilaisuutta hyväksemme ja rakastelimme. Siinä puuhassa taitomme kehittyivät nopeasti. Silloin kun yksityisyyttä ei ollut tarjolla, kävimme pitkiä keskusteluja kaikesta maan ja taivaan välillä. Tulevaisuutta niissä ei suunniteltu, vaan elettiin kiihkeästi sitä hetkeä. En muista niiden viikkojen ajalta

yhtään riitaa, pientäkään.

Viimeinen koeviikko meni siinä huumassa lievästi penkin alle, mutta numerot olivat kuitenkin siedettäviä, ja lupasin itselleni olla abivuonna sitäkin ahkerampi.

*

Toivola oli ehkä syrjässä, ja sikäläinen lukiokin vähän oma maailmansa, mutta päättäjäispäivänä me, niin kuin kaikki muutkin, suuntasimme Helsingin keskustaan. Bussin takapenkillä, istuessani Annan ja muutaman sen kaverin hilpeässä seurassa, tajusin että jos minulla oli jossain vaiheessa ollut omia kavereita, en ollut suonut niille juuri ajatustakaan sen jälkeen kun parisuhteemme pääsi kunnolla vauhtiin. Se ajatus alkoi vituttaa minua sen verran, että olin aika puhumattomana koko matkan ja vielä perillä Hietsussakin. Join olutta liian nopeaan tahtiin ja haudoin omiani. Kukaan ei näyttänyt huomaavan sitä, tytöillä oli riittävän hauskaa keskenään.

Jossain vaiheessa menin makoilemaan rantahiekalle muutaman kymmenen metrin päähän lähimmistä juhlijoihin. Päässä humisi. Juotava oli loppunut, mutta en kaivannutkaan lisää. Mieleissäni pyöri väkivaltaisia kuvia.

Laskuhumala alkoi kai vallata jo yleisemminkin alaa, ja Anna tuli istumaan viereeni omien kavereidensa hajaannuttua kuka minnekin. Se silitti hiuksiani ja kyseli, oliko minulla jokin hätänä. Selitin jotain epämääräistä paskaa, sellaista että en enää tiennyt kuka olin, tuntui niin kuin olisin elänyt jonkun toisen elämää. Selvästikään Anna ei ottanut puheistani vakavasti. Se sanoi kuitenkin, että meidän pitäisi kävellä ja jutella, muuten sammuisin kohta ja päättyisin ties minne nuorison selviämisesemalle yöksi.

Lähdimme hautausmaalle. Portin lähistöllä näkyi muutamia puiden varjossa kuhertelevia pareja, vähän pidemmällä ei niitäkään. Yöllistä elämää siellä kyllä riitti – oravia, kaneja, melko varmasti näin vilauksen ketustakin.

Kävelimme koko matkan taiteilijakukkulalle asti, ja ehdin siinä jo vähän selvitä. Anna katseli mäelle haudattujen suurmiesten muistomerkkejä, luki nimiä ja kuolinvuosia. Spede Pasanen oikeiden taiteilijoiden seassa tuppasi huvittamaan sitä kovasti. Istuimme Speden haudan viereen, Anna pisti päänsä syliini.

Aloimme suudella, ja käteni kulkivat jo tottuneesti pitkin Annan vartaloa. Se tuntui hyvin

vastaanottavaiselta, hengitti raskaasti ja nopeasti. Laskin sen makaamaan nurmelle, vedin hametta ylös ja riisuin pikkuhousut. Siinä vaiheessa se yritti vastustella ja sanoi, ettei meillä ollut kumejakaan mukana, mutta taipui kuitenkin äkkiä ja vaikutti nauttivan epämukavasta alustasta huolimatta. Vetäydyin mielestäni ajoissa pois, ja lojuimme siinä vielä hetken. Anna ei sanonut mitään, ja tulin ohimennen mieltineeksi, olinko sittenkin tehnyt väärin. Ajatus hävisi nopeasti, sen tilalle tuli kokonaisvaltainen hyvä olo. Näinhän sen pitikin mennä.

Viimeisen yöbussin lähtöaika alkoi häämöttää. Korjailimme ulkoasumme ja lähdimme kävelemään keskustaan. Täydessä bussissa jouduimme istumaan parin penkkirivin päässä toisistamme. Toivolan pysäkillä jatkoimme eri suuntiin, hyvästiksi vaihdettiin pelkkä kädenpuristus, vaikka olisin halunnut suudelmaa.

3.

Heräsin päänsärkyyn ja sitkeään koputukseen ovella.

Makasin edelleen puolihorroksessa sängyssä, kun isä jo tuli sisään vakavan näköisenä ja sanoi, että poliisi halusi puhutella minua.

Ajattelin nopeasti sekavia. Hyppäsin ylös. Isä kai huomasi paniikkini, koska nosti kätensä pystyyn ja sanoi, ettei kyse ollut minusta. Tämä liittyi Kirjailijaan.

Minulla oli vain bokserit jalassa. Vedin t-paidan päälle ja kiiruhdin alakertaan. Päässä jyskytti ja olisin todellakin tarvinnut lasillisen jotain virkistävää.

Poliisit olivat nuoria, toinen mies ja toinen nainen. Ne istuttivat minut sohvalle ja kertoivat tullessaan Kirjailijan takia. Ne olivat katsoneet sen talosta löytyneet valvontakameran nauhat ja todenneet, että minä olin viimeinen siellä käynyt vieras. Kysyin, miksi nauhat oli katsottu. Poliisit kertoivat, että Kirjailija oli tänä aamuna löydetty kotoaan väkivaltaisesti kuolleen. Naapuri oli kuullut talosta niin outoa meteliä, että oli soittanut hätänumeroon.

Selitin takellessen, että olin käynyt talossa viimeksi viikkoja sitten. Olin vain halunnut tehdä esitelmän Kirjailijasta. Miespoliisi nosti kätensä ja pyysi minua

rauhottumaan. Minua ei epäilty mistään. Pikainenkin analyysi todisti Kirjailijan kuolleen kuluneen yön aikana, ja valvontakameran nauha todisti minun olleen paikalla päiväkausia aiemmin. Minua haluttiin kuulla vain yleisistä syistä, joidenkin peruskysymysten esittämiseksi – mistä oli puhuttu, oliko Kirjailija ollut itsetuhoinen, ja niin edelleen.

Yritin koota ajatuksiani. Muistin naisen, mutta ymmärsin, ettei sellaisesta voisi puhua poliisille. Sanoin lopulta, että Kirjailija oli puhunut mielestäni sekavia ja häiritseviä asioita, mutta ei mitään itsemurhaan viittaavaa. Kysyin, oliko se sitten tappanut itsensä.

– Me emme tiedä, sanoi miespoliisi. – Todisteita ulkopuolisista vierailijoista ei ole, mutta tyypillisestä itsemurhastakaan ei ole kyse. En nyt voi sanoa enempää.

Siihen minulla ei ollut mitään sanottavaa. Poliisit katselivat minua uteliaan, mutta eivät lainkaan vihamielisen oloisina.

– No, ota yhteyttä meihin jos muistat vielä jotain, naispoliisi sanoi sitten ja ojensi minulle käyntikortin.
– Soita suoraan, älä hätänumeroon.

*

Kirjailijan hautajaispäivänä Anna kertoi minulle olevansa raskaana. Istuimme puron rannassa ja olimme maailmassa kahdestaan. Melkoinen osa Toivolan asukkaista oli mennyt hautausmaalle todistamaan seremoniaa, josta joku kaukainen sukulainen oli halunnut julkisen. Poliisi selvitti Kirjailijan kohtaloa edelleen, mutta itsemurha oli yleisesti hyväksytty ainoana mahdollisena vaihtoehtona. Painokoneet takoivat jo uusintapainoksia Kirjailijan romaaneista.

Yhtäkkiä Annan vakaa, päättäväinen katse pelotti minua. Vatsani käpertyi kokoon eivätkä käteni tienneet minne mennä.

– Sieltä... Hietsustako? kysyin. Anna nyökkäsi, kohautti sitten harteitaan.

– Mistä muualta. Et ollut tarpeeksi nopea. Vai pitäiskö sanoa että olit liian nopea.

– Ja...? Ääneni katosi kesken lauseen.

– Mä pidän sen. Sä voit pitää meidät molemmat jos haluat. Oma valinta.

Eikä sille voinut mitään, että kaikki pakotiet ympäriltäni olivat sulkeutuneet.

Saatesanat novelliin Niin oli kirjoitettu

Kirjoitin tämän novellin alun perin jo keväällä 2007. En tuolloin keksinyt sille mitään järkevää käyttöä, mutta kun kuulin Kirjoita kirjoittamisesta -kisasta, se palasi mieleeni. Luin sen itsekin uusin silmin ja tein joitakin jälkiviisaita korjauksia.

Novelli on sijoitettu minua aina kiehtoneeseen ympäristöön - uneliaaseen lähiöön, nuorten ihmisten elämän ja rakkauksien pariin. Se taitaa kuitenkin olla aika kyyninen kommentti vallankäytöstä ihmissuhteita ohjaavana voimana.

Myös siitä, kuinka vallan käytöllä toiseen ihmiseen on aina rajansa. Myös kirjoittaminen on mahdoton yritys kontrolloida maailmaa. Näillä teemoilla tässä pelataan.

Niko Peltonen

Kirjoittaja on 31-vuotias akateeminen dropout, paskaduunari ja satunnainen vapaa toimittaja. Hän luki Sormusten herran 10-vuotiaana ja halusi kirjoittaa oman version. Nykyään hän saa vaikutteensa lähinnä Kauko Röyhkältä ja lakonisilta suomalaisilta mieskirjailijoilta.

ATOROX 2010 -EHDOKKAAT

Vuoden parhaimman tieteis- tai fantasianovellin palkinnosta äänestävät lukijat. Tämä Turun Science Fiction Seuran myöntämä palkinto jaetaan Finnconissa Jyväskylässä 17.7.2010.

Ehdolla palkinnon saajiksi ovat seuraavat, esiraaditettut ja yleisöäänestyksen perusteella esille nostetut vuonna 2009 julkaistut novellit:

Laika Ahlstedt: Lapsenryöstö (Kosmoskynä 3–4/08)

Anne Alasirniö: Tehtävä (Usva 1/09)

Harri Erkki: Mummo kuoli saunan lauteille (Usva 4/09)

Rimma Erkko: Puhtaus on puoli ruokaa (Tuhansien zombien maa/Turbator)

Boris Hurtta: Vaitonainen sanansaattaja (Usva 3/09)

Kristiina Huttunen: Siunattu (Spin 3/09)

Tomi Jänkälä: Keskikesällä Harri (Usva 4/09)

Tomi Jänkälä: Kuori (Alienisti 23)

Tomi Jänkälä: Veden vangit (Usva 2/09)

Jussi Katajala: Lemminkäisen kuolema (Tuhansien zombien maa/Turbator)

Mika-Petri Lauronen: Mäyränä nummia tonkii (Portti 1/09)

Anne Leinonen: Pienen rasian jumala (Portti 1/09)

JK Miettinen: Kun herään (Tähtivaeltaja 3/09)

J. Pekka Mäkelä: Kolmekymmentä vuotta (Tähtivaeltaja 1/09)

Timo Männikkö: Miekkaa mahtavampi (Portti 2/09)

Heikki Nevala: Jousenjänne (Usva 4/09)

Heikki Nevala: Koneesta sinä olet syntyvä (Portti 4/09)

Heikki Nevala: Muodonmuutos (Tuhansien zombien maa/Turbator)

Heikki Nevala: Salamanteri (Usva 2/09)

Leila Paananen: Saaren perintö (Usva 1/09)

Marika Riikonen: Terveisiä älylliseltä elämältä (Tähtivaeltaja 4/09)

Solja Saarto: Mestari Hoettenin oppipoika (Usva 4/09)

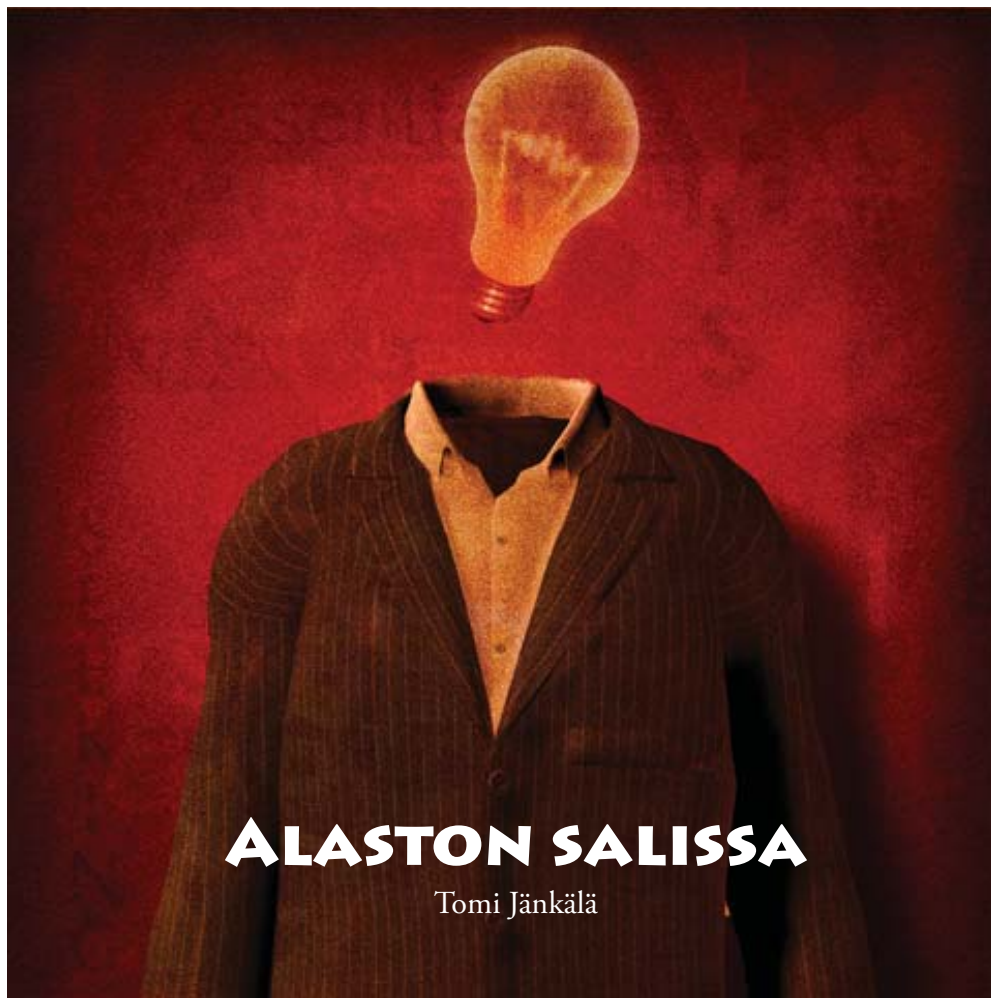
Timo Saarto: Poika ja tinasotamies (Kosmoskynä 3–4/08)

Petri Salin: Requiem sudelle (Portti 1/09)

Tuomas Saloranta: Äidin talossa (Tuhansien zombien maa/Turbator)

Johannes Sohlman: Lenkkipolulla (Tuhansien zombien maa/Turbator)

Susi Vaasjoki: Tähdenniemi (Usva 4/09)

ALASTON SALISSA

Tomi Jänkälä

© Rolffimages | Dreamstime.com

Närpiön erityiskoulun liikuntasalin näyttämöllä, tieltä pois työnnetyn sinisen voimistelupatjan päällä nukkui alaston mies, harrastelijakirjoittaja Valdemar Astalo, nukkui, tuhisi ja näki humalaisen sumeita unia, kunnes katonrajaan sijoitettujen ikkunoiden läpi puristunut valo laskeutui sopivassa kulmassa hänen kasvoilleen ja sai kohmelosta yliherkät silmät särkemään, Valden siirtymään unesta valvetilaan ja aivot tietoisesti pohtimaan kirjoittajakurssin patongin, viinin ja korkealentoisten keskustelujen maustamaa viimeisen illan kokoontumista, jonka seurauksena Valde oli päätenyt öisellä toilettimatalla kähveltämään keittiöstä punaviinipullon, vastoin kaikkia järjen ja omantunnon varoituksia, nauttimaan sen pikaisesti, humaltumaan ylettömästi, sammumaan näyttämölle ja lopulta hikoilemaan itsensä kiinni urheilupatjan muoviseen pintaan, josta hän herättyään rapisteli irti ja alkoi arvioida mahdollisuuksiaan selvittää huoneeseensa nyt, kun aamu oli korkealla, kaupunki hereillä ja kirjoittajakurssin osallistujat aamiaisella, jonne hänkin menisi, kunhan onnistuisi luovimaan reittinsä toiseen

päähän koulua ja pukeutumaan, mikä ei ollut aivan mutkatonta, sillä käytävällä törmäisi väistämättä kurssilaisiin eikä etupihaa voinut reittinä edes ajatella, sillä rakennus sijaitsi keskellä kaupunkia, vilkkaan keskuskadun varrella, joten Valde suuntasi askeleensa koulun taakse, huoltopihalle, vaikka ruokasalista avautui sinne esteetön näkymä ja hän sen vuoksi joutui kohtaamaan seinän vierustaa nokkosmetsän keskeltä, mitä kokemusta Valde kertasi ääneen aina, kun joku erehtyi valittamaan polttiaisihottumasta sääriissä, tosin sillä hetkellä kirvely jalkovälissä ei tuntunut hauskalta jutulta, vaan pelkästään epämiellyttävältä, ja lopulta Valde oikaisikin asuntolasiivessä sijaitsevan huoneen avonaiselle tuuletusikkunalle varomattomasti pihan poikki, hyppien, kulkuset vilkkuen ja paljaat varpaat maahan läiskyen ja hän saikin runsaasti huomiota varhaisaamussa töihin kiiruhtavalta kansalta, joka yltyi suosionosoituksiin ja hurraa-huutoihin, kun Valde viimeisen, hiekoituslaatikolta kirjoituspöydälle kantaneen ponnistuksen aikana vilautti ihmisille kolmatta, sokeaa silmäänsä ennen kuin putosi

tömähtäen huoneen lattialle, sulki säleverhot ja tajusi, ettei ollut heräämisen jälkeen saanut hetkeksikään pysäytettyä ajatuksiaan, jotka laukkasivat tapahtumasta toiseen, sivulauseesta sivulauseeseen seisahtumatta tai edes hidastumatta välillä, eikä Valde kyennyt ymmärtämään, mistä moinen saattoi johtua, olihan hän aina ollut lyhyen, kauniin ja ytimekkään suomen ystävä ja niitä ihanteita pyrkinyt omassa tuotannossaan noudattamaan, ja nyt yhtäkkiä hän ei vain kyennyt lopettamaan virkettä, laittamaan pistettä, pysäyttämään kirmaavia aivoituksiaan ja sanomaan, että se on siinä, ja sekös Valde alkoi hermostutti, jopa enemmän kuin nakuna juoksentelu, koska vaarana oli, että ajatusten hervotonta vilistämistä ei saisi pysäytettyä edes kirjoittaessa, jolloin seuraavaan kirjoittajatapaamiseen ei olisi muuta esitettävää kuin seinä tekstiä, jota kukaan ei jaksaisi lukea ja jonka vuoksi Valde menettäisi ystäviensä arvostuksen, häpäisisi itsensä pystymättä koskaan nöyryytyksestä jaloilleen nousemaan, ja karmaisevan tulevaisuuden välttääkseen Valde asettui selälleen, laittoi silmät kiinni ja alkoi keskittyä vain ja ainoastaan ajatusvirran katkaisemiseen, yhden pisteen aikaansaamiseen, mutta vaipui kohmelon ja huonon yön rasittamana uneen, viimeisenä ajatuksenaan piste, johon virkkeen päättäisi, yksi piste, vahva välimerkki, ehkä välimerkeistä kaunein, piste, joka häneltä oli kadonnut, jota hän kaipasi kuin mehiläinen mettä, kuin Romeo Juliaa, kuin Bill Clinton Monica Lewinskyä, piste, yksi ainoa piste...

...joka viimeisenä ja ensimmäisenä valveajatuksena kertautui kolmeksi, sai muuttuneen merkityksen ja jatkoi siten samaa, liikuntasalissa alkanutta ajatusten katkeamatonta ketjua ja oli omiaan lisäämään mielen kuohuihin eksyneen ja juuri heränneen harrastelijakirjoittajan tuskaa siitä, ettei hän, ehkä koskaan enää, pystyisi aloittamaan uutta kirjoitettua virkettä, koska ei voisi sitä millään lopettaa vaan juuttuisi loputtomaan kielen kierteseen vailla toivoa ulospääsystä, tosin, kun asiaa oikein tarkasti muisteli, taisi Suomen kirjallisuuden historiassa olla kirjailija, jonka merkittävimmässä teoksessa käytettiin kokopysäytystä säästeliäästi ja ylipitkiä virkkeitä tyylizeinona, mistä kriitikot ja tohtori-ihmiset olivat haltioituneet ja julistaneet kirjan Suomen kirjallisuuden kautta aikain tärkeimmäksi julkaisuksi,

ja toki paikka historian lehdillä olisi kelvannut Valdellekin, jonka tunnetuin ja laajimmalle levinnyt teos oli painettu lähiöbaarin tuopinaluseen ja kertoi lyhyen kaskun siitä, miksi olut kusetti enemmän kuin muut juomat ja Lapin Kulta sitäkin enemmän, eivätkä Valden viimeisen viikon aikana kirjoittamat kyhäelmät juuri aiempaa lennokkaampia olleet ja niitä kaikkia kuvasi vallan mainiosti tuon vanhan tuopinalustarinan nimi ”Juosten kustu”, mutta piti Valde silti novellejaan parempina kuin muiden kurssilaisten köttöstyksiä, jotka pöydänkulmalla odottivat vertaispalautetta ja joista päällimmäistä Valde ajatustensa ohjaamana vilkaisi vain todetakseen, että ”Örkin kosto” oli kaikella tavalla kliseinen ja surkea tarina, joka ei tarjonnut lukijalle vähäisintäkään kiinnostavaa elementtiä, sen paremmin juonen, kielen kuin henkilöhahmojen osalta, puhumattakaan puuttuvasta teemasta tai ensimmäisestä kappaleesta saakka hajoilevasta rakenteesta, ja silti Valde koki elämänsä suurimman yllätyksen, kun tuosta läpensä epäonnistuneesta kirjallisesta räpellyksestä täysin varoittamatta hypähti ajatusvirtaan virkkeen päättävä piste.

Aluksi Valde oli hyvin otettu tapahtuneen johdosta, saihan hän katkaistua katkeamattoman virran, toivoa paremmasta tulevaisuudesta, vaikka pulputus alkoi välittömästi uudelleen, aivan yhtä tasapaksuna ja häiritsevänä kuin se oli virrannut koko aamun, ja siinä hetkessä hän oivalsi, että kiimaisen hevosen lailla loikkiva kieli oli tavallaan kuin taikinaa, josta voisi sopivia vaikutteita imemällä muokata mestarillista proosaa, ja että hän olisi voinut valita tekstinsä paremmin, sen sijaan, että otti ensimmäiset pisteistään surkean kirjoittajan surkean teoksen surkelta riviltä ja teki toimella omasta tuotannostaan astetta heikompa, hän olisi voinut lukea esimerkiksi Veijo Meren kirjoja ja tehdä ulosannistaan kiitettyä lyhytlauseista proosaa, jollaista arvostivat Helsingin Sanomat, Kirjailijaliitto ja Lukihäiriöisten tukiyhdistys, vaikka olisi huonomminkin voinut käydä, hän olisi voinut lukea kurssin puolivirallisen luuserin, Lauseenvastike-Lintilän kirjoituksia ja päätyä modaalien, referatiivien, temporaalien ja ties minkä naalien pompoteltavaksi pystymättä enää koskaan rakentamaan tervettä suhdetta pää- ja sivulauseiden välille, mutta pelkkä tilanteen ymmärtäminen ei riittänyt, virhettä ei enää saisi korjattua ja jatkossa pitäisikin huolehtia, että vaikutteet

ovat korkealaatuisia, ja sen vuoksi Valde nousi ylös, pakkasi tavaransa ja lähti kaupungille, kirjakauppaan, kotimaisen kirjallisuuden hyllylle ja alkoi miettiä, kenen kirjoista hän kaikkein mieluiten kirjoittamiseensa vaikutteita ottaisi päätyen lopulta etsimään Hotakaista, Tervoa ja Paasilinnaa, joita piti hyvinä kirjoittajina ja joiden tiesi myös tehneen töillään pulleat tilit, mutta hyvin pian Valden täytti vielä suurempi ahneus, tyhjä taulu kannatti toki täyttää kunnianhimoisemmin, tavoitella kansainvälistä menestystä pelkän kotimaisen bestsellerin sijaan ja siihen tarkoitukseen sopisivat parhaiten nobelistit, joita etsiessä Valden yllätti piipputupakan himo, mikä oli kummallista, koska hän ei ollut lainkaan tupakkamiehiä, ei ollut koskaan ollutkaan, ja niin häiritseväksi kessunhalu paisui, ettei Valde enää kyennyt keskittymään kirjoihin ja päätteli opuksen valinnan vievän päivätolkulla aikaa, rivistä toiseen ajatuksia, sivusta toiseen ajatusvirtaa, ellei hän välittömästi tekisi asialle jotain, ja kaiken lisäksi myyjä lastasi läheiseen telineeseen iltapäivälehtiä, joiden kannessa oli alaston, koulun ikkunasta sisään kiipeävä mies ja otsikko, jossa kaipailtiin Närpiön viuhahtajaa, takalistoltaan erehdyttävästi harrastelijakirjoittaja Valdemar Astaloa muistuttavaa miestä.

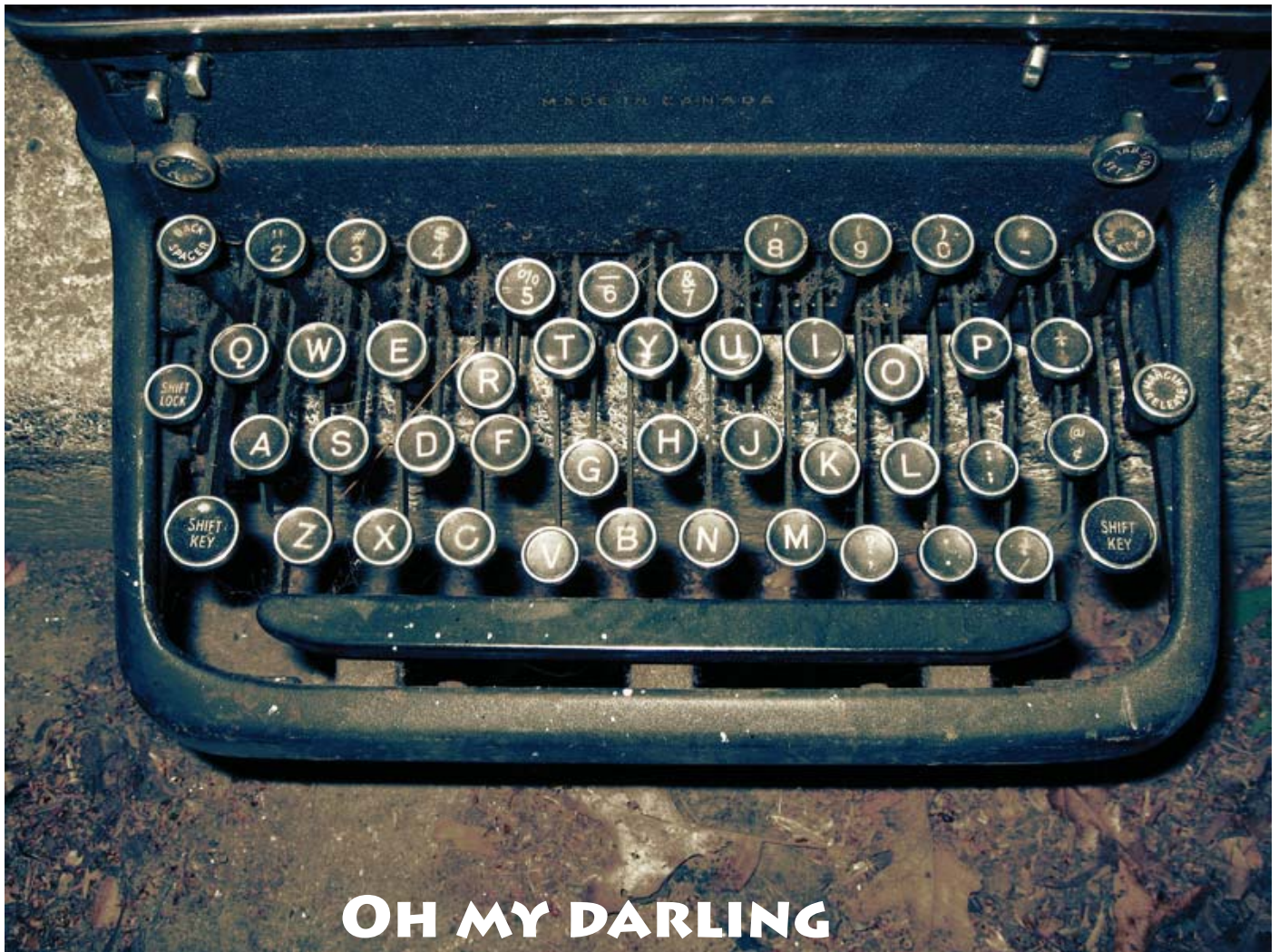
Valde ei edes huomannut käyttäneensä pistettä jälleen, niin järkyttynyt hän oli uutisesta ja siitä, että kirjoittamiselle innoitusta etsiessään hänen verkkokalvoilleen paloi lähtemättömästi kuva valkeista

pakaroista ja ei-niin-valkoisesta alueesta niiden välissä, eikä se voinut tarkoittaa kuin yhtä asiaa, Valden kirjallisuus tulisi lopun elämää olemaan hanurista, ellei hän välittömästi ottaisi käteensä laadukasta kirjaa ja imisi itseensä niin väkeviä kirjallisia vaikutteita, että ne pyyhkisivät traumaattisen ahterinkuvan pois luomisprosessia häiritsemästä, ja siksi Valde syöksyi suin päin kohti kirjahyllyä, repi haparoivin käsin telineestä ensimmäisen eteensä sattuneen teoksen ja aloitti kiivaan vaikutteiden omaksumisen jo kirjan kansipapereista.

Syksyinen Närpiö. Harrastelijakirjailija ja huono valinta. Ei kielioppia. Ei verbejä. Tuhottu kirjailijan ura. Dekkareiden takakansia. Ei muuta. Ikinä. Pitkäksi taas. Voi paska.

© Tomi Jänkälä 2010

“Olen jyvaskyläläinen arkkitehti ja harrastanut kirjoittamista syksystä 2008. Alaston salissa on kieli poskessa muutaman koukun varaan kirjoitettu tarina, joka syntyi Kirjoita kirjoittamisesta -kilpailuun pakottomasti yhdeltä istumalta. Ystävältä saadun täsmäpalautteen ja yhden muokkau skierroksen jälkeen teksti pääsi kisassa kunniamaininnalle, mistä olin kovasti otettu ja yllätynyt. Novellin lempeän piikittelyn kohteita ei ole kenenkään vaikeaa päätellä.”

OH MY DARLING

Timo Männikkö

© Babak Babak | Dreamstime.com

Vantaalaisen Taneli Metsäkallion (s. 1977) esikoisromaani *Musta leskenlehti* on synkkä ja mieleenpainuva, hyvin koossa pysyvä tarina. Romaanin maailma on yhtäaikaan tuttu ja vieras. Aistivoimainen kieli pitää taitavasti yllä jännitettä realistisen lähtökohdan ja vähitellen mukaan ilmestyvien maagisten piirteiden kesken. Traagisia tai kipeitäkään sävyjä ei vältellä. Tiivis, kaikesta turhasta karsittu kerronta osoittaa esikoisteoksen suvereeniksi taidonnäytteeksi.

— Helsingin Sanomat, Kulttuuri, 19.5.2009

Kirjoittaja asuu Jyväskylässä, harrastaa spefiä ja joutuu aika ajoin luomisvimman valtaan

Miksi olet siinä?

Kerrotko minulle jotain? Et mitään mitä en jo tietäisi. Annatko minulle jotain? Et mitään mitä ilman en voisi olla. Oletko jännittävä? Liikuttava? Hauska? Et ole mitään niistä.

Minun pitäisi antaa sinun mennä. Ja silti...

Tarvitsen sinua.

Mitä näin sinussa silloin? Sujuvat muutosi, vahvat piirteesi. Viehättävän kepeytesi, joka sai minut hykertelemään kanssasi. Soljuit sulavasti eteenpäin kuin vuolas virta. Tempasit vaivatta mukaasi, juuri niin kuin halusin sinun tekevän.

Silloin olit... kaunis. Entä nyt?

Mitä tapahtui? Miksi muutuit? Ei. Sinä et ole muuttunut. Kaikki ympärilläsi on. Et sovi enää tänne. Et kuulu tänne.

Mitä sinun kanssasi pitäisi tehdä?

Sinut voi korjata, eikö voikin? Tietenkin voi. Tässä on vain hieman liikaa, tuolla liian vähän. Leikkaan palan pois, siirrän sen tänne. Hienosti menee. Sama juttu tuossa, pieni palanen vain väärässä paikassa. Noin. Siistitään reunat —

Ei toimi. Kumoa.

Uusi yritys. Aloita toisesta suunnasta. Leikkaan tämän, siirrän tuonne. Tähän väliin täytettä, tuolta turhat pois. Sitten tämä ei enää sovi tähän. Vaihdetaan paikkaa? Ei, ota kokonaan pois. Myös tämä. Mutta... minne tuo sitten kuuluu?

Nyt kaikki on levällään. Ja se punainen lanka, mihin se taas katosi — ?

Ei auta. Kumoa.

Tauko. Vedä syvään henkeä. Ajattele.

Kokeile filispohjalta. Tyhjennä mielesi. Anna tulla selkäytimestä. Uusi näkökulma, uusi tunnelma. Anna vain mennä. Noin. Kaikki aistit käyttöön. Näin. Miltä se maistuu? Miltä se tuoksuu? Kova maku. Kovan raudan maku. Ja makea tuoksu. Makea — ?

Ei, haju se on. Haisee koko paska. Pois. Pois, pois, pois!

Rauhoitu! Älä hakkaa. Rauhoitu.

Keskity. Mieti. Järki käteen. Pala kerrallaan. Näin. Rauhallisesti. Juuri noin. Joko alkaa toimia? Hyvältä näyttää. Järjestellään vain vähän. Rönsyt pois, tilalle jotain tuoretta. Sitten sidotaan. *Deprendo nec inferi!* Vaihdetaan vielä paikkaa. Tämä käännetään ympäri, tuo siirretään —

Mitä olin tekemässä? Ei tule mitään. Ei yhtään mitään!

Rauhallisesti, anna sen mennä ohi... Noin.

Ota etäisyyttä. Katso koko kuvaa. Mitä puuttuu? Jotain vanhaa? Eikö sinulla ollut valmiina jotain, joka sopisi? Missä se on? Siinä. Laitan tähän väliin. Pientä kunnostusta. Trimmataan saumat. Tuota en muistanutkaan. Laitetaan sekini. Kursitaan kokoon. *Dominatio nec inferi! IT'S ALIVE!*

Paskat on. Lopeta pelleily. Sinulla on deadline.

Usko jo. Joskus vaaditaan kipeitä päätöksiä. Ole mies.

Miksi olet siinä?

Et kerro mitään uutta. Et anna minulle mitään. Et ole jännittävä, et ole liikuttava, et edes etäisesti hauska.

Mitä koskaan näinkään sinussa?

En tarvitse sinua.

Hyvästi, sydänpöpseni.

Nuorehko nainen löytyi kuolleena maanantaina aamupäivällä Vantaalla. Karmean löydön teki koiranulkoiluttaja, joka oli ollut liikkeellä Rekolassa. Poliisiin mukaan ruumis oli pahasti silvottu ja löytöhetkellä jo pitkälti hajoamistilassa. Illan tiedotustilaisuudessa poliisi ei halunnut arvioida, onko tapauksessa kyse mahdollisesti rituaalimurhasta. Uhrin henkilöllisyyttä ja tapahtunutta selvitetään yhdessä Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen kanssa.
— Helsingin Sanomat, Kotimaa, 19.5.2009

KERROSPAHA

Terhi Tarkiainen

”Ei kun laitat sen toisen. Sen kivan pastellisävyisen.”

Mutta se vain kiskoo pitkää mustaa nahkatakiaan tiukemmin ympärilleen niin, että kadun tahrinat helmat läiskähtelevät vasten housujen kireitä lahkeita *lipsläps* ja näyttää minulle lapsellisesti sormean. Päätän yrittää vedota siihen vielä kerran, ilman tunnetta, järkisyyllä.

”Et sinä voi mennä lenkille nahkatakissa ja nahkahousuissa. Ajattele nyt sitä hajuakin.”

”Minä olen Gargaroth, tuonen synkkä saattaja, manan maiden mahtavin, pimeyden herra ja valtiäs!” se jyrähtää, ja taivas tummuu sen sanojen myötä. ”Gargaroth ei lenkkeile!”

Se heittää tuulipuvun jalkoihinsa, tallaa sen teräskärkisten maihareidensa alle, sylkäisee vielä varmuudeksi perään. Tuulipuvun turkoosi ja persikka vaalenevat vaalenemistaan, kunnes katoavat ruudulta kokonaan ja jäljellä on vain Gargaroth, pukeutuneena kovaluisesta päästä karvaisiin varpasiin saakka mustaan nahkaan.

Vedän henkeä. En tiedä, kuinka kauan jaksan enää jankata. Se ei vaan usko. Se on liian paha uskoakseen.

”Tämän kerran? Kokeilisit nyt edes, Kalle hyvä...”

”Gargaroth.”

”Ei, ei enää. Se on nyt Kalle. Sinun on vain hyväksyttävä se.”

”Gargaroth.”

Vedän uudestaan henkeä, syvempään, äänekkäämmin, ja puristan kynnet syvälle kämmeniin. Keskustelu on käyty jo niin monta kertaa, etten enää tiedä, miten muotoilla asiaa uusiksi.

”Mutta kun lukijat eivät pysty samaistumaan hahmoon, jonka nimi tuo mieleen Mordorin ja norjalaismetallin.”

”Helvettiäkö minä lukijoista. Samaistukoot toisiinsa, mätäiset madot.

Gargaroth!”

Luovutan ennen kuin veri valuu pitkin ranteitani. Tallennan tekstin ja painan läppäriin kannen alas. Tätä on jatkunut nyt jo toista viikkoa, enkä usko kestäväni enää kauan. Tiedän joutuvani pian tappamaan Gargaroth-Kallen, mutta se tarkoittaisi kuukausien työn pyyhkiytymistä kovalevyiltä. Pelkään, ettei minusta ole aloittamaan alusta.

Ei olisi koskaan pitänyt lukea sitä kirjoittajaopasta. ”Pahikset ovat tarinan sielu, ne joko tekevät tai rikkovat sen”, niin siinä sanottiin. Minun olisi kai pitänyt olla skeptinen niin vähän suomea kunnioittavaa, sanatarkasti englannista käännettyä teosta kohtaan, mutta väittämän muodosta huolimatta olin yhtä mieltä sen sisällön kanssa. Ja olen yhä. Pahikset ovat huononkin tarinan paras osa, ainakin jos ne on kirjoitettu hyvin. Eikä minun Gargarothini suinkaan ollut.

”Mitä jos saisit naisen itsellesi?” ehdotin sille ensin. Ajattelin naisen olevan tie miehen sydämeen, vaikka sitten kuinka paatuneeseen.

”Antaa tulla!” Sen silmät hohtivat ahnaina kuin hurmeisella sotatantereella konsanaan. ”Gargaroth on hameväen kauhu, suurin sonni Valhallan porttien tällä puolen, neitsyiden raiskaaja, kehtojen ryöstäjä!”

”Ei, ei kun tarkoitin ihan oikeaa ihmissuhdetta, rakkautta ja välittämistä. En minä seksiä aio kirjoittaa.”

Muistan, kuinka Gargaroth vain katsoi minua, neanderthalin kulmat yhtenä paksuna viivana ja aivosolu ankarasti tyhjiyttä kyntäen. Silloin tiesin, ettei tietä sydämeen ollut. Oli turha yrittää selittää, kuinka paljon vaikuttavampaa, *pahempaa*, sen pahuus olisikaan, jos sen rinnalle olisi esittää myös jotain pehmeää ja hyvää, kuten aito kiintymys toiseen ihmiseen. Se kuuli vain sanat ”ei” ja ”seksiä”, ja siihen keskusteluyhteytemme katkesi pitkäksi aikaa.

Ja nyt kiistelemme tuulipuvuista. Nostan varovasti tietokoneen kantta.

”Menisit vain pienelle lenkille, edes kerran korttelin ympäri. Pieni ruumiinharjoitus tekee hyvää, rentouttaa.”

Hymy palaa sen jumalten luista vuolluille kasvoille, palmikoitu parta nytkähtää ja siman tummentamat hampaat liukuvat esiin viiksien alta.

”Gargaroth harjoittaa ruumiita, kyllä, harjoittaa ympäri ja ympäri”, se myhäilee ja nostaa kaksipäisen kirveen käteensä. ”Gargaroth aloittaa länsipuolen naapurista, siitä, joka haisee sahilta ja iheralta, harjoittaa sen ruumista kuin Taivaiden Suuri Teurastaja lampaitaan!”

Yritän estellä, mutta se on kirveineen jo poissa. En lähde turhaan perään, ei sen ole pysäyttämistä, kun se on saanut verenmaun kielelleen. Enkä pidä erityisemmin siitä naapuristakaan.

Uskon jo tehneeni kaikkeni värittäkseni sen kuvausta. Kerran livautin Pet Shop Boysia sen levylautaselle, mutta se tuhosi niin levyn kuin lautasenkin ja hoilasi päälle perinteisen viikinkien suolestuslaulun, jonka anatomisten epäkohtien korjaamiseen minulta tuhraantui pitkälti toista tuntia.

Kerran taas kirjoitin sen katsomaan pitkän tappoputken päätteeksi lämminhenkistä kokoperheen elokuvaa, mutta ennen kuin huomasinkaan, puhdassilmäiset lapsivelhot ja sisäoppilaitos Skotlannissa olivat muuttuneet kannibaalizombeiksi ja siksi Amazonin sademetsän kolkaksi, missä näitä

omaan lihaansa mieltyneitä vainajia sitten sattuukaan asustamaan.

Olen myös kehitellyt lukuisia lapsuusmuistoja pahikselleni: varhain kuollutta isää, läheisriippuvaista äitiä, honteloa nuoruutta ja viivästynyttä miehuutta. Mutta käänteinen oidipuskompleksikin tuntuu vain hataralta selitykseltä, keinotekoiselta kyhäelmältä, jolla koetan tehdä ymmärrettäväksi hahmoni tekoja. Enkä haluaisi selitellä, en hyvittää.

Haluaisin luoda aidosti pahan, mutta silti pidettävän hahmon, jonkun, jossa olisi syvyyttä, ulottuvuuksia, kerroksia. Tahdon tehdä kerrospahan. Jonkun, josta lukija ei voisi olla pitämättä, vaikka tämä joukkoteurastaisi kyliä päivisin ja kylpisi neitsyiden veressä öisin. Jonkun, jota lukijan olisi pakko rakastaa kaikista kauheuksista huolimatta – minkä vuoksi hän sitten tuntisi syyllisyyttä ja tunnontuskaa, joutuisi kyseenalaistamaan oman ihmisyytensä ja arvomaailmansa.

Sen kaiken minä haluaisin. Mutta saan vain Gargarothin.

Kaikki mitä sen suusta pursuaa on täynnä verta ja visvaa ja vihaa. Se on vain paha. Pintaa saa raaputtaa ja raaputtaa – ei tosin pitkään tai se raapaisee kirveellä takaisin – mutta mitään muuta siitä ei löydy. Sen luonteessa ja olemuksessa ei ole yhtä ainokaista ristiriitaa. Se on täydellisen paha, se on täydellisen tylsä. Olen kusessa.

Jää vain yksi mahdollisuus, keinotekoinen ja halpa. Mutta vesi maistuu janoon kuolevan suussa samalta tulla se sitten Ranskan Alpeilta tai Vantaanjoesta.

”Kalle...” Se kääntyy mulkaisemaan minua niin vauhdilla, että sen hiuksiin palmikoidut helmet kilahtelevat toisiinsa. ”Gargaroth. Mitä mieltä olisit sarkasmista?”

Taas tuo katse. Kuin olisi vanginnut kärpäsen lasin alle.

”Että jos voisit vaikka murjaista jonkin kuivan huomautuksen siinä, siinä kaiken tappamisen ja muun pahuuden lomassa?”

”Kyllä murjaisee, ja survoo ja liiskaa! Vaan Gargaroth ei ole mikään kurja bardi!”

Selitän, etten tarkoittanut vitsien kertomista, vaan yleistä asennetta väkivaltaan. Vähän niin kuin loppukevennyttä uutisten jälkeen: kuiva huuli jostain sammakkoja nuolevasta säidenennustajasta,

kun on ensin kerrottu parista peruuttamattomasta ympäristötuhosta ja talousrikollisten ehdollisista tuomioista.

”Olisit se hauska pahis”, sanon iloisesti. ”Se, joka ei vaan välitä muista ja antaa sen näkyä. Ei sen tarvitse olla kuin yksi hassu *one-liner* siellä täällä, tuskin edes huomaat sitä. Miltä kuulostaisi?”

Gargaroth nyökyttelee. ”Hasta la vista, baby. Yippee-ki-yay, motherfucker. Go ahead, make my day.” Kirves kolahtaa lattiaan. ”Gargaroth kokeilee.”

En uskalla kertoa, että sen esimerkit ovat hyvien hahmojen hokemia, eivät pahisten. Mutta se tuntuu innostuneelta, joten annan yksityiskohtien olla.

Seuraavien sivujen ajan se opettelee ulkoa toimintaelokuvien vuorosanoja, rakentaa kankeita sanaleikkejä, varioi peilin edessä pahaa nauruaan. On kuin katselisi stand-up-demonin harjoituksia.

Yritän ohjata sitä varovaisesti kauemmas imitoinnista ja kohti omaperäisempää, sanallisesti hienostuneempaa ilmaisuja. Parin kappaleen jälkeen uskon sen jopa sisäistävän sarkasmin. Ainakin tapettuaan miehen tunkemalla käden tämän kurkusta alas ja keuhkoputken puoleenväliin se heittää perään piikin: ”Mitä, menikö sormi suuhun?”

Haluan nähdä tämän edistyksenä, haluan uskoa sen kehittymiseen. Gargaroth tullaan vielä muistamaan hysteerisen hauskana pahiksena, joka sivaltaa sanalla sieltä, kirveellä täältä. Tämä tulee toimimaan. Aivan varmasti.

”Gargaroth on valmis”, se sanoo viimein ja tarttuu kirveeseensä. ”Löytyykö latvasta lahoja? On harvennushakkuun aika.”

Se virnistää, ja sen virnistys on pelottava katsella.

Kyllä, aivan varmasti tämä toimii. Tunnen jo, kuinka monin verroin mielenkiintoisempi hahmostani on muotoutunut. Se tappaa yhä, mutta se tekee sen hymy huulillaan ja laulu sydämessään. Sen pahuus on valjastettu komedian käyttöön, siinä on *kerroksia*, vaikka vain nuo kaksi. Naiset haluavat sitä, miehet haluavat olla se ja lapset nauravat sen sutkauksille, joita eivät aina täysin tajua mutta pelaavat varman päälle ja matkivat vanhempiaan. Gargarothista tulee kaikkien vihaama, kaikkien rakastama.

Enää on vain esiteltävä uusi, paranneltu kerrospahikseni tarinan sankarille.

”Gargaroth, tässä on Arogarn”, sanon ja viittaatan

kultahiuksiseen nuorukaiseen, joka hampaat sähköjen rientää kätteleään arvoisaa vastustajaansa.

”Muinaisten kuninkaitten veri virtaa vahvana Arogarnin suonissa”, kerron ylpeänä, ”ja hänelle on syntymässä luvattu valta, kunnia ja kaunis Esolde, jonka uhkeat muodot odottavat ottajaansa jonkin vaikeakulkuisen taipaleen päässä, en ole vielä päättänyt missä.”

Huomaan Gargarothin kohottavan kirvestään, mutta outoa kyllä, pahikseni musta katse ei ole suunnattu sankariini. Teeskentelen, etten huomaa sen mulkoilua, ja jatkan esittelyäni.

”Arogarnin harrasteisiin kuuluvat hyvien töiden tekeminen, ehdoton selibaatti ja siitä seuraava tietty raskasmielisyys. Kaiken hyväntekeväisyytensä lomassa hän nauttii melankolisesta harppumusiikista, tositapahtumiin perustuvista draamaelokuvista ja pitkistä kävelyistä sumuisilla kukkuloilla ennen aamupuuroaan. Arogarn on miehistä parhain, kaunein ja uljain, hän on hyvyys tehtynä lihaksi.”

Vaikenen. Nostan katseeni Gargarothiin ja näen kirveen kiiltävän terän. Ymmärrys leviää hitaasti ruumiiseeni ja käännyn uudestaan sankarini puoleen.

Arogarn seisoo siinä, hiusten kultakehrä tyvenessä hulmuten, iso kaistale karvatonta rintaa paidan alta vilkkuen. Hän ei ole vetänyt vielä edes miekkaansa, tietää ehtivänsä kuitenkin ennen vastustajaansa. Hänen kasvoillaan ei ole huolta, ei epävarmuutta, ei edes hermostuneisuutta. Hän on syntynyt sankariksi, hän on täydellisen hyvä. Ja siinä on kaikki, mitä hän on.

”Ei helvetti”, ehdin vielä sanoa, ennen kuin Gargarothin kirves heilahtaa.

© Terhi Tarkiainen 2010

Kirjoittaja on 32-vuotias nainen, joka haluaisi kirjoittaa harmaita pahiksia ja kiroaa, että Spike, Snape ja Scorpius ovat jo varattuja.”

MINULLA ON ROCK-JUTTU

KIRJOITETTAVANA

Akseli Heikkilä

Salamavalot räiskyvät värjäten pienen kuvastudion sähkönsiniseksi. Muusikko Sammy Grave poseeraa tottuneesti kameralle. Hänellä on kokeneen tähden elkeet. Huulet ovat sopivasti mutrulla, posket imetty varovasti hampaiden väliin, aurinkolasit hohtavat tummina. Olemus on jylhä mutta vapautunut. Kaikki on juuri niin kuin pitääkin.

Tottuneesti Sammy vaihtaa asentoaan kameran edessä. Kuvaaja on hieman nukkavieru mies. Ehkäpä Sammyn olemus saa kuvaajan näyttämään vielä tavallista enemmän harmaavarpuselta. Toinen kyykkii sopivaa kulmaa etsien ja rocktähti astelee pieniä askeleita kääremeennahkalla verhotutuneilla bootseillaan ja koskettelee nahkatakin kaulusta sormuksilla koristelluin käsin.

Parhaalta hän näyttää silloin, kun polvet ovat hieman koukussa ja kädet tiukasti vyötäröllä. Ainakin minun mielestäni.

Minä kyllä tiedän mistä puhun.

Olen Otto Leppä, rocktoimittaja.

Fanista on lyhyt matka ammattilaiseksi, on joku fiksu tokaissut. Itse olen rock-fani. Kyllä. Olen sitä vieläkin. Iästäni huolimatta. En pelkästään musiikin, vaan myös kaikkien niiden tuhansien lieveilmiöiden, jotka tähän taidemuotoon liittyvät. Nautin kovia kännejä. Viehdyn kauniiden naisten seurasta. Olen minä huumeitakin kokeillut. Lieveilmiöihin olen kuitenkin vain viehtynyt. Rock-musiikkia rakastan. Se ovat myös miltei ainoita asioita maailmassa, joita oikeastaan ymmärrän. Kirjallisuuden ja sarjakuvien lisäksi. Ei kai minusta muuten olisi tullut rock-toimittajaa, jos ei teräväkynäiset opukset kiinnostaisivat.

Rock ja kirjallisuus.

Se on minun oma henkilökohtainen paratiisini.

Ja Frankestainin hirviö samaan aikaan.

Tiedän kyllä rock-glamourin kääntöpuolen. Sen viinalla ja päihteillä kyllästetyn osuuden, joka noihin neljään kirjaimen sisältyy. Juhla-illat ovat usein päättyneet MacDonaldsin

tuplajuustohampurilaisen pikaiseen ja sotkuiseen asfalttikierätykseen kotirapun portailla. Muutamat hassut huumekokeilut ovat kääntäneet mahalaukkuni sisällön ylösalaisin, ja useimmiten olen ollut oksentamisen partaalla myös silloin, kun olen haistanut ne silakkamarkkinat pubiruusun riisuttujen farkkujen alta.

Kaikesta tuosta oksennuksesta huolimatta, rock-elämä kiehtoo edelleen. Siksi minä siitä kirjoitan. Toisinaan tuntuu kuitenkin siltä, että olisi mukava luoda jotain omaa. Jotain mille kukaan ei aseta deadlinea. Eikä kukaan anna vastausta kysymyksiini. Haluaisin itse etsiä tai keksiä vastaukset. Mutta oma kirja, minun itseni kirjoittama. Sellaisen olisin halunnut joskus kirjoittaa.

Vakituisista työsuhdetta olen välttänyt kaikki nämä vuodet. En tosin ihan omasta tahdostani, vaan siksi ettei kuukausipalkkaisia toimittajanhommia ole ollut tarjolla. Ei ainakaan minulle. Eikä se välttämättä mikään ihme ole. Muistutan enemmän Charles Bukowskia kuin Kari Hotakaista. Viehdyn enemmän Reijo Mäen dekkareista, en niinkään Jari Tervon poliitikkoja piinaavista kirjoista tai historiallisesta romaaneista. Videovuokraamosta käteeni tarttuu Lesbian Vampire Killers, ei se kulttuuripiirejä kohauttanut ranskalainen

© Aaron Amat | Dreamstime.com

viinin maistelu elokuva, jonka nimeä en edes muista. Päätoimittajat ja muut työnantajat katsovat, etten kykene kuukausittaisen työsuhteen tasaisuuteen. Saattavat olla oikeassa.

Pidän itseäni taiteilijasieluna. En vain ole vielä löytänyt kanavaa, jota pitkin livuttaa taiteelliset lahjani todelliseen vapautuu. Mutta yhden asian ainakin tiedän. Nimittäin sen, että kohta Sammy ehdottaa kuvaajalle, että jos he kokeilisivat ilman aurinkolaseja. Itse asiassa juuri nyt.

Sammy laskee aurinkolasit nenältään. Hetken aikaa hän siristelee silmiään, kohentaa silmärajauksiaan. Hänellä on pieni peili nahkatakkin rintataskussa. Kajaalikynä vetelee viimeisiään.

– Hei saanks mä tsekata niitä kuvia tässä välissä. Okei, kiitti. Hei, tää eka on oikein hyvä. Onko toinakin vuori snadisti silmiinpistävä, pitäiskö mun ottaa takki pois?

Kuvaaja näyttää Sammyle otoksiaan kameran pienestä näytöstä ja selittää mitä parannuksia hän aikoo tehdä niille photoshopissa. Välillä Sammin kasvot menevät sykkyrälle. Silmät uppoavat syvälle kajaalin ja mascaran tahrimiin silmiin. Suupielet sykkivät vaivalloisesti.

– Toi on ihan vitun juntti. Ei ainakaan sitä lehteen. Heitetäänkö nyt nää arskat meneen. Se vois toimia. Nyt vois tavoitella laiskaa ja vaarallista katsetta.

Sammy ei oikeasti kysy lupaa aurinkolaseista luopumiseen. Rocktähdien kysymykset ovat enemmänkin toteamuksia. Valokuvaajalla ei ole tarvetta puuttua poseeraamiseen. Se on hieno juttu. Ainakin tällä bändillä on imago ja itsetietoisuus hallussa. Inhoan niitä indie-poppareita, joilla on päällään vain kirpputorilta löydetty nuhrainen villapaita ja katse kuin köyhän miehen Kurt Cobainilla. Jos ei osaa näyttää hyvältä kameran edessä, kuinka siihen pystyy lavallakaan. On ilo kirjoittaa bändistä, jolla on visuaalinen puoli hallussa. Sammin The Manifest yhtyeen imagosta ja ulkomusiikillisista seikoista olen saanut revittyä muutamia todella hyviä kielikuvia haastatteluihin, levy-arvioihin ja keikkaraportteihin.

Nyt tuntuu kuitenkin siltä, että kynä on jumissa. Tai pikemminkin terä katkennut. Innostus on kadonnut jonnekin niiden tuhansien läppärillä hakattujen sivujen

väliin. Leipääntyminen on varmasti se oikea termi tilalle, jossa työmoraalini majailee. Helvetti, haluaisin minäkin joskus patsastella kameralle. Enkä pelkästään silloin, kun joku kollega-urpo napsii tekaistua kaverikuva minusta ja James Hetfieldistä. Yhden sellaisen kuvan olen tietenkin laittanut Facebookiin. Johan itsetunto kohooa kummasti puoleksitoista vuorokaudeksi kun ystävät hämmästelevät, että kyllä se on itse herra Metallica siinä kuvassa meidän Oton kanssa.

Vanha kunnan katkeruus on tainnut laittaa majansa pystyyn sisimpääni.

Salamavalot jatkavat räiskymistä vielä hetken. Sammy näyttää edelleen vakuuttavalta. Jokainen rockuniformun yksityiskohta on näkyvillä. Photoshopilla käsikorut, nahkatakkin näyttävä kaulus, massiivisella pääkallolla varustettu vyönsolki ja korvissa kylluvat ankh-ristit saadaan näyttämään vielä kiiltävämiltä. Luonnollisesti samainen kuvankäsittelyohjelma tekee myös perusteellisen pintaremontin ikääntyvän rokkarin kasvoille. Kunpa joku tekisi pintaremontin myös tähän elämään. En uskonut sanovani noin, mutta rocktoimittaminen on nuorten miesten hommaa. Olen ohittanut 35 -vuoden rajapyykin ja olen perin pohjin turhautunut. Aivan kuin olisin tuhlannut elämäni jollekin rock-unelmalle. 15-vuotta olen elättänyt itseni näillä tarinoilla, muiden ihmisten elämän kuvaajana. Toisten luomusten arvostelijana. Enkä mitään ole itse saanut aikaan. Pelkkiä merkintöjä cv:hen. Eikä noilla merkinnöillä ei ole enää mitään väliä. Tämän enempää ei rocktoimittaja voi freelancerina tässä maassa saavuttaa. Kaikki lehdet on koluttu läpi ja jokainen vähänkään merkittävän muusikon kanssa olen paiskannut kättä. Osan kanssa olen jopa suhteellisen hyvissä kaverisuhteissa. Mutta miksi en itse ole luonut jotain. Keksinyt tarinoita tyhjältä, kuten kaikki parhaat kirjailijat.

Tai ei tyhjältä, omasta mielikuvituksesta.

Ihailen Clive Barkerin mielikuvituksellisia kauhutarinoita. Toisaalta rakastan Jeanette Wintersonin taiturimaista kielenkäyttöä. Kirjoja lukiessani olen kerännyt lainauksia pieniin vihkoihin. Niistä olen kehittänyt muun muassa kielikuvia juttuihini. Joskus jopa jutun aiheitakin. Olen myös kerännyt joitain ideoita, että saisin työstettyä itse

kirjan. Silti inspiraation räjähdys ei ole kohdalleni osunut. Ei vaikka kuinka olen ahminut kulttuuria kuin syömäkilpailuun osallistuva amerikkalainen. Tunkenut sitä kaksin käsin sisälleni ja ylijäänyt moska on tippunut huulten välistä lattialle. Inspiraatioähkyn sijaan valkoisen paperin kammo iskee päälle.

Popkulttuurikrapula.

Se iskee päälle heti kun avaan tietokoneen kirjoitusohjelman. Vihkoihin rustatut ideat eivät ala elämään omaa elämäänsä tietokoneen näytöllä. Saan vaivalloisesti aikaiseksi ehkä puolisivua suhteellisen valmista tekstiä ja siihen homma tyssää. Paljon helpompaa on juoda se pannullinen kahvia samaan aikaan, ja käydä kusella ainakin pari kertaa. Enkö osaa kirjoittaa tarinaa, jos joku toinen ei luettele minulle nauhurilta miten tarinan kuuluu edetä?

Musiikkijutuistani olen saanut pitkin uraani hyvää palautetta. Niistä on tultu jopa kiittelemään. Minut tunnetaan erinomaisesti näissä piireissä. Olin kerran jopa ehdolla Musiikki ja Media –tapahtuman järjestämässä gaalassa parhaaksi rock—toimittajaksi. No Se palkinto meni eri osoitteeseen, mutta ehdokkuus tuntui hyvältä. Silti se kaikkein tärkein on saavuttamatta – taiteellinen kunnioitus. Haluan, että minua kutsuttaisiin taiteilijaksi. En varmasti ikinä tule pääsemään kirjallisuuden Finlandia palkinnon ehdokkaaksi tai minkään kunnioitettavan lehden kriitikoiden mielilistoille.

En tietenkään, kun en ole koskaan julkaissut mitään täysin omaa.

Otetaan tähän loppuun vielä vanha kunnan double-fuck, kuvaaja sanoo ja naurahtaa. Sammy nostaa keskisormet pystyyn. Ylähuulen vasen laita nousee lievästi ylöspäin. Otsaan on ilmestynyt juova pieniä hikipisaroita. Niihin sekoittuu ruskeansävyistä meikkivoidetta. Tähän kuvaan illan räiskyminen saa luvan päättyä. Kuvauksien jälkeen Sammyn rock-uniformu pysyy edelleen päällä, mutta tähden rockpanssari tipahtaa.

Ilman salamavalojen palvovaa hehkua, hän on varautunut ja sisäänpäin kääntynyt. Puhuu silmiin katsomatta. Pöyhii tukkaansa levottomasti. Olen

haastatellut Sammyä monta kertaa aiemminkin. Silti välimme eivät ole kovin lämpimät. Emme ole lähentyneet, vaikka olen kirjoittanut bändistä sopuisaan sävyyn. Sensaatiot eivät ole minua juttuni.

Asfalti on vielä märkä sateen jäljiltä. Kostea heinäkuun ilmasto kiharruttaa Sammyn hiustensuoristimella käsiteltyä kuontaloa. Olemme menossa paikalliseen kulttuurikahvila Viuhkaan. Siellä tuskin kukaan tulee repimään hihasta tai vittuilemaan päin naama rokkitähdelle. Sammy on asunut varhaisvuotensa Helsingin Kalliossa, joten illan ensimmäisiä kaljojaan nauttivan väen keskuudesta saattaisi hyvinkin löytyä muutama tuttu kasvo menneiltä vuosilta. Heille kaikille ei ole käynyt yhtä hyvin. Kadotetut unelmat ovat tehneet tehtävänsä. Rock` n` Roll oli monille hetken hurmio. Nuoruuden huvia, muka kapinallista elämäntapaa. Nyt se on kaljakerrostuma vatsan seudulla, pilven värjäämä pihlajanmarjapunotus kasvoilla ja työttömyystuki pankkitillä.

Kuulunko itsekin jossain määrin tuohon porukkaan. Jengiin, joka viihtyi enemmän baareissa kuin treenikämpällä tai kirjoituskoneen ääressä. Niihin kadotettuihin sieluihin, jotka vain viehtyivät eksoottisesta elämäntyylistä. Kuvitteli, että näin ne rock-taiteilijat elävät, baareissa ja bileissä. En ole ryypännyt itseäni paskahousukuntoon ja hampaani ovat edelleen omat. Mutta kyllähän minäkin haihattelen kadonneiden unelmien perään.

Liian kyynisyyden välttämiseksi, täytyy myöntää, että kyllähän yksi unelma on toteutunut rock-toimittajan ammatin myötä. Tämän piti kuitenkin olla enemmän välivaihe ja kannustin suurille päämäärille. Ihka omille unelmille. Nyt elän vierestä muiden unelmia kyselemällä niistä ja kirjoittamalla niistä. Soitin minä kuitenkin joskus bändissä. Tai lähinnä kirjoitin tekstejä ja lauloin niitä.

Yhtyeen nimi oli Konstipaska. 90-luvun lopulla Apulanta oli likimain suurin mahdollinen suomenkielinen rockbändi ja meidän porukka ikään kuin vittuili heille. Tosin hyväntahtoisesti. Bändin nimi oli Pohjois-Suomalainen väännös Apulannasta. Koin jopa olevani suhteellisen hyvä laulujen sanoittamisessa. Kuuntelin bändimme kitaristin väsämiä demoja ja kirjoittelin sanoituksia. Koostin niitä muistiinpanovihkosen raakileista. Meidän parhaan

kappaleemme kertosaie meni seuraavasti :

*Kun ihminen valkokankaalla
astuu rajan taa
Se usein hyvin hitailla
kuvilla kerrotaan*

*Mutta tässä meidän ajassa
hidastukset on harvassa
Tässä meidän maailmassa
Luopuminen on nopeaa*

Olin tyytyväinen mokomaan. Pystyin kirjoittamaan helposti tunteellisia tekstejä. Vaikka minua kiehtoi rock-maailman clichet, en osannut luoda viinasta ja naisista kertovia värssyjä uskottavasti paperille. Laulunteksteissä draamaa ei ole koskaan liikaa. Laulujen täytyy koskettaa, ja viime kädessä se on sanojen tehtävä. Aitojen kuvien luominen ihmisille, jotka voivat samaistua tekstiin. Tekstien kirjoittaminen poikkesi tyystin kaikesta muusta kirjoittamisesta. Täytyi saada sanat sopivaan melodiaan. Aina ei edes kyennyt käyttämään sanoja, jotka halusi sisällyttää tekstiin. Kyllä Juice Leskinen, Martti Syrjä ja muut sanasepot ansaitsevat suuret kumarrukset ja paksut teostokorvaukset. Sanoituksista, ei laulusuorituksesta.

Nykyään kun laulajat todella osaavat laulaa, he eivät osaa enää kirjoittaa. Tai sitten he rustaavat tyhjämpäiväisyyksiä englanniksi. Se on joko purukumin väristä Bon Jovi romantiikkaa kuolemaan viittaavilla kielikuvilla tai Lapin maahisten orgioista kertovia loruja, joita ei kotimaan kielellä suostuisi esittämään edes Klamydia. Se ei minun kohdallani tajunnanvirtana, kuten oletan suurten kirjailijoiden teosten enemmän syntyneen. Se vastasi suurelta osin rokkijutun kirjoittamista. Muokkasin säkeitä kuten muokkasin lehteen päätyvää tekstiä ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Jos halusin kirjoittaa laulun ”Rakkauden kolehti”, menin kirkkoon ja olin siellä niin kauan että kolehti kerättiin. Kirjoitin muistiinpanoja vihkoon, tunnelmia, filiksiä, ihmisten reaktioita. Aivan kuten toimittaja.

Konstipaska kuitenkin hajosi. Ei aikamiehellä ollut rahkeita keskittyä taiteen luomiseen. Oli urat, vaipan vaihtoa vinkuvat käärot himassa ja ties minkä salarakastajan kanssa treffit juuri siihen aikaan, kun olisi piti treenata. Kun ei ollut syytä miksi lauluntekstejä kirjoittaa, sekin homma jäi toukka-asteelle. Bändimme oli rock-unelma. Vailla todellista intohimoa.

Ja aika paljon myöss vailla keikkoja.

Kävelemme loivaa katua alas. Sammy astuu epähuomiossa isoon lätäkköön. Askel läiskähtää kunnolla. Saan pari pisaraa naamalleni. Sammyn bootsit ovat vaihtuneet pääkallokuvioituihin tennareihin. Ei ole vaikea päätellä, minkälaiselta turvesuolta kengän sisus nyt tuntuu. Hän vilkuilee hämillään ympärilleen ja mumisee jotain mistä ei saa mitään selvää. Ainakin yksi asia minulla on paremmin. Kukaan ei kiinnittäisi huomiota vaikka hypyisin alasti tuossa lätäkössä ja lausuisin kovaan ääneen Eino Leinoa. Sammyn imago ei kestä edes pientä harha-askelta. Haluaisin olla hänen kaltaisensa. Mutta minulla on vain rock-juttu kirjoitettavana.

Vuhka on tulvillaan porukkaa. Punaisiin kaulahuiveihin sonnustautuneita miehiä ja naisia joiden päälaki oli arkkitehdin suunnittelema. Viikset näyttävät olevan miehillä muotia.

– Mitä sä haluat juoda, kysyn laulajalta, jonka olemus laittaa arkkitehtitukkien pupillit pyörimään salakavalasti. He vilkuilevat häntä alta kulmien, silmät syvällä pään sisällä, ovat olevinaan etteivät välitä, vaikka välittävät helvetisti. Kertovat, kotona tyttöystävillään, tai miesystävillään kenet kahvilassa näkivät. Myös kaikille sellaisille kavereille, jotka eivät kulttuurikahviloissa nauti oluitaan.

– Saaks täältä caffe latte? Mä ottasin sellasen.

Haen laulajalle maitokahvin. Brasilian kultaa valmistava kone hurisee yllättävän pitkään. Odottelen kuitenkin tiskillä kahvin valmistumista. En viitsi juosta edestakaisin tiskin ja valitsemamme nurkkapöydän väliä. Sammy saa cafe latten, minä tyydyn lasilliseen vettä.

Puhuessaan Sammy ei katso juurikaan silmiin. Vaikka mustan hiuspehkon alta on hyvin vaikea havaita näköelimiä, silti hän puhuu enemmän nahkatakini kaulukselle kuin minulle. Minun ei ole pitkään

aikaan tarvinnut tuijotella kysymyslappua. Voisin rauhassa luoda kontaktin ihmiseen, rokkitähteen. Turhautuneisuus puskee läpi koko kehon. Katseen välttämisestä huolimatta Sammyn kieli on kuitenkin rikasta ja kuvakset mielikuvituksellisia. Silti en saa tyydytystä.

Nauhuri pyörii.

Mieli harhailee.

Mitäköhän romaaniluonnosta lähtisin työstämään eteenpäin. Voisinko kirjoittaa vielä laulunsanoja artisteille. Niistä voisi saada toimivan runokokoelman. Pitäisikö kirjoittaa satiirinen bändiroomaani. Voisin käyttää hyväkseni kaikkia tapaamiani rokkareita. Poimia heistä persoonallisimpia ja omituisimpia piirteitä. Luoda ikimuistettavia hahmoja. Kirjoittaa kirjan josta otettaisiin pokkaripainoksia, tehtäisiin elokuva, tv-sarja...

Hoidan homman loppuun rutiinilla. Minulla on ammattitaito. Minulla on näkemys. Vaikka innostunut lennokkuus puuttuisikin, hoidan homman. 45 minuuttia työtä, keskustelua The Manifest -bändistä. Sammyn cafe latte -mukissa on vain vaalean ruskeaa vaahtoa jäljellä. Vesilasini on tyhjä. Painan nauhurin kiinni.

– Okei se oli siinä. Hei Otto, oli hauska jutella kanssasi. Nähdään taas.

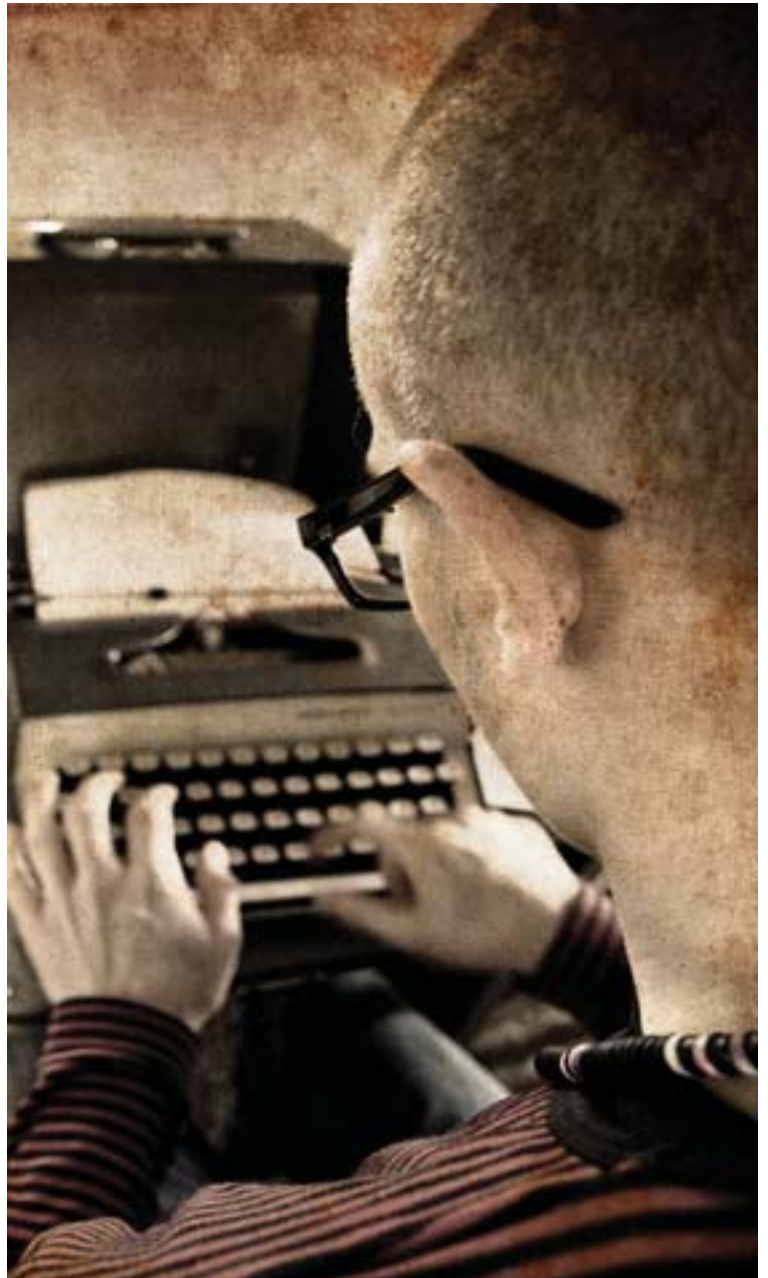
Oli hauska jutella kanssasi. Neljä sanaa. Ne vaikuttavat syvästi. Kajaalin ympäröimien silmien alla vilahtaa luottamusta. Veikeyttä ja lämpöä, jota olen kaivannut. Hitunen arvostusta? Nuo sanat olivat vilpittömiä. Eivät mitään jenkki small talkkia. Sen kuulee äänen painosta. Sen näkee silmien katseesta. Hän ei ole ennen sanonut niin. Ei minulle. Voitin luottamuksen. Sen juuri tein, omin avuin.

Se kaikki tuli minusta itsestäni.

Oli hauska jutella kanssasi.

Minulla on rock-juttu kirjoitettavana.

© Akseli Heikkilä 2010

AINA VOI TIIVISTÄÄ

Tuomas Saloranta

Kaikki alkoi eräänä syksyisenä iltapäivänä Mannerheimintien Hesburgerin alakerrassa. Istuin silloin jo entistä tyttöystäväni Elliä vastapäätä ja katselin, kuinka hän söi kerrosateriaa – muuta Heseltä ei hänen mielestään kannattanut tilata. Hänen ruokailunsa ei näyttänyt kovin esteettiseltä, mutta Hesburgerin hampurilaiset oli ilmeisesti suunniteltu sillä tavalla, ettei niitä pystynyt syömään sotkematta. Ellin vieressä pöydällä oli kirjekuori, jonka olin antanut hänelle viikkoa aiemmin, mutta hän ei kiusallaankaan tuntunut kiinnittävän siihen mitään huomiota.

Olin edellisenä kesänä sijoittunut spekulatiivisen fiktion kirjoituskilpailussa kymmenen parhaan joukkoon seikkailuhenkisellä fantasianovellilla, jossa keskeisessä osassa olivat itseksensä liikkuvat miesten sukuelimet. Kilpailumenestykseni jälkeen Elli oli kiinnostunut kirjoittamisharrastuksestani, jota oli aiemmin pitänyt lähinnä vähän hupsuna mutta söpönä puuhasteluna. Emme olleet seurustelleet enää vuodenvaihteen jälkeen emmekä pitäneet kovin aktiivisesti yhteyttä kääm, mutta hän oli silti ollut mukana, kun kävin hakemassa ensimmäisen koskaan saamani palkinnon. Ystäväni Pelkonen oli sitä mieltä, että ratkaisu ei ollut kovin viisas ja kaivoin vain verta nenästäni ”mokoman huoran” kanssa – Pelkosella oli aina yhtä viehkeä tapa ilmaista itseään, varsinkin mitä naisiin tuli – mutta palkinnon hakeminen tuntui kaikkien tieteenörttien katseiden alla jollain tapaa lohdullisemmalta, kun saatoin ruusu ja diplomi kourassani mennä istumaan yleisön keskellä odottavan blondin viereen. Etenkin kun hän vielä oli aivan kiusallaan laittautunut

© Jon Helgason | Dreamstime.com

minihameeseen ja korkokenkiin, vaikkei normaalisti sellaisia käyttänyt.

Oli minulla ollut todellinen syykin antaa novellini Ellin luettavaksi. Tuomariston sähköpostina lähettämä palaute oli nimittäin hämmentänyt minua – siinä sanottiin, että teksti kaipaisi kipeästi tiivistämistä, ja koko termi oli minulle uusi. En ollut sitten lukion äidinkiellentuntien juuri perehtynyt kirjoittamisen tekniseen puoleen ja olin aina kuvitellut, että riittäisi, kunhan tekstiin ei pääsisi kielioppivirheitä. Tyyliseikat olivat minulle itseoppineena kirjoittajana täysin vieraita, ja katsoin tarvitsevani niiden suhteen ulkopuolista apua. Elli oli ilmaisutaitolukion kasvatti ja kirjallisuudenopiskelija, ja hänen proosarunoistaan oli sanottu, että hän kykeni ”neljällä lauseella murskaamaan kaiken, mitä länsimainen kulttuuri pitää hyvänä ja arvostettavana”. Siispä olin printannut kilpailussa sijoittuneen novellini ja antanut sen Ellin ruodittavaksi. Hän olikin luvannut käyttää punakynää ahkerasti ja etsiä parinkymmenen liuskan tekstistä kaikki korjattavat

kohdat.

Elli sulloi suuhunsa muutaman ranskanperunan, nuolaisi majoneesia huulestaan ja katsoi minua. Minä katsoin takaisin, eikä kumpikaan sanonut hetkeen mitään. Lopulta vilkaisin kirjekuorta – näemmä minun olisi otettava asia puheeksi, Elli kiusasi minua taas eikä tämä ollut ainoa asia, jossa hän moista harrasti. Kysäisin leikkisästi, montako punakynää hän oli kuluttanut tekstini kanssa, vaikka tiesin, ettei hän vaivautuisi edes hymähtämään niin köyhälle lohkaisulle. Huono huumori nauratti häntä vain, jos se meni navan alle.

”En mä tehnyt mitään merkintöjä”, Elli sanoi, ja minä nielaisin syvään. En oikein tiennyt, mitä odottaa, ja hetken ajan jopa kuvittelin tekstini tehneen häneen vaikutuksen. Tietysti olin väärässä.

”Kuule Tohtori”, hän sanoi, piti tauon, jonka aikana imaisi Cokista pillillä, ja jatkoi sitten: ”Oletko sä ikinä ajatellut, ettei ihan kaikkea tarvitse sanoa?”

Katsoin Elliä pöllämystyneenä, ja kerran alkuun päästyään hän alkoi murskata toiveitani yksi toisensa jälkeen.

”Mun ei kannattanut alleviivata yksittäisiä kohtia, koska silloin mä olisin saanut alleviivata koko tekstin. Sä selität liikaa. Ei lukijat ole tyhmiä, ne ymmärtää kyllä vaikka sä et vääntäisikään kaikkea rautalangasta. Jätä asioita vähän enemmän auki.”

”Sulla on liikaa toistoa. Sun päähenkilö kuulostaa ihan dementikolta, kun se toistelee samoja asioita koko ajan. Ei pidä kirjoittaa vaikka ’kuten jo aikaisemmin sanoin’, koska miksi sä sanoisit uudestaan semmoista mikä on jo sanottu?”

”Sä käytät liikaa sanoja, miten mä nyt tämän selittäisin, vaikka semmoisia ilmaisuja kuin ’suolainen kyynel’. Se kuulostaa vaan tyhmältä.”

Ja niin edelleen. En osannut sanoa oikein mitään, nämä olivat asioita, joita en ollut koskaan tullut ajatelleeksi – ja joita en tekstistä, omasta tai toisten, edes huomannut. Kuitenkin Elli sanoi lähes sanatarkkaan samat asiat, jotka olin tuomariston ja esiraadin palautteestakin lukenut. Ongelma oli siis selvästi olemassa, mutta tunsin turhautuvani entistä enemmän. Mitä voi tehdä virheelle, jota ei itse ymmärrä virheeksi? Miten sen voisi korjata tai edes löytää, kun kaikki tekstit näyttivät minun silmääni suunnilleen samalta – ja silti tämä ongelma näytti olevan vain minulla!

Elli lopetteli ateriansa ja lohdutti minua.

”Älä nyt masennu. Tästä sun jutusta tuli hyvälle tuulelle, kun sen luki. Tekniikkaa voi aina harjoitella, mutta toi on sellainen taito, joka vain on tai sitten ei ole. Mutta sun kannattaa opetella tiivistämään, teksti paranee aina tiivistämällä.”

Palasin kotiini halki sateisen kaupungin. Perille päästyäni menin parvekkeelle ja poltin kaksi savuketta yhteen menoon, sitten aloin tutkia tekstiäni tarkemmin ja istuin aamuyöhön asti editoimassa sitä Ellin ja tuomariston palautteiden perusteella – ainakin parhaani mukaan, sillä tosiasiaa toimin sokkona enkä oikeastaan edes tiennyt, mitä olin tekemässä.

Ymmärsin tarvitsevani lisää apua, ja laitoin novellin Juurakko-kirjoittajafoorumille, jota olin seurailut sivusta jo jonkin aikaa. Vaikka en ollutkaan vielä lähettänyt sinne aikaansaannoksiani, olin huomannut, että foorumin käyttäjiin kuului paljon lehtiavustajia, kirjallisuudenopiskelijoita, taidekoululaisia ja harrastelijakriitikoita. He varmasti osaisivat kammata tekstini läpi ja antaa konkreettisia ohjeita siitä, mitä minun pitäisi tehdä.

Kävin päätökseni kunniaksi polttamassa vielä yhden savukkeen. Kun palasin sisään, asuntooni tyhjyys ja autius tuntui masentavammalta kuin koskaan. Minulla oli perinnöksi jäänyt omistusasunto Helsingin keskustassa, mutta huonekalut olivat menneet muille perillisille, ja lähtiessään Elli oli tietysti vienyt yhdessä hankkimastamme irtaimistosta oman osansa. Asuin tilavassa kaksiossa, mutta maallinen omaisuuteni olisi mahtunut soluhuoneeseen.

Päätin siltä istumalta laittaa asunnon myyntiin ja etsiä itselleni vuokrayksion Kalliosta. Se olisi varmasti myös inspiroivampi ympäristö.

Muutto vei aikani seuraavina viikkoina, ja pääsin tutkimaan Juurakosta saamiani palautteita vasta jälkikäteen. Uuden asuntoini kynnyksellä odotti jo lokakuussa pino joulumainoksia, ja keskustan halki kävellessäni olin huomannut, että Aleksanterinkadun jouluvalot oli sytytetty ja Stockmannin ikkunoihinkin rakennettiin somisteita. Joulukuun tuntui joka vuosi tulevan aina vain aikaisemmin.

Palautteen laatu ei yllättänyt minua. Kaivoin esiin

kilpailupalautteen sekä Ellin puheista tekemäni muistiinpanot ja totesin, että juurakkolaisten yksimieliset kritiikit toistivat lähes sanasta sanaan samoja asioita. Mietin harmissani, olivatko he kaikki käyneet samoja kurseja tai lukeneet samat kirjoitusoppaat. Tyylini oli aivan kammottava ja yksinkertaisesti väärä, ja sisällöltään teksti oli tyyppillistä yhdentekevää amatöörikirjoittelua. Joku kehtasi jopa sanoa, että selvästi yritin liikaa ja minun pitäisi kirjoittaa rennommin omalla aidolla tyyllilläni, sen sijaan että väkisin lisäisin keinotekoisia tilkesanoja ja välihuomautuksia joka paikkaan.

Vai että yritin liikaa? Minähän kirjoitin juuri sillä tavalla kuin oli minulle luontevaa – tiiviimpi tyyli vasta vaati yrittämistä!

Rauhoittuakseni lähdin tupakalle tuuletusparvekkeelle, ja katselin edessäni levittäytyvää öistä kaupunkimaisemaa lokakuuisessa tihkusateessa. Tuulessa huojuvia katuvaloja, korttelikapakan Koff-kytlin heijastusta märästä asfaltista, horjuen kävelevää yksinäistä juhlijaa, kaduilla harhailevaa taksia... Juurakolla varmasti käskettäisiin tiivistää tämäkin kaikki vain muotoon ”Kalliossa satoi”.

Palasin tietokoneen ääreen. Kritiikkiä täytyi kestää, jos aikoi kirjoittajaksi, ja pakotin itseni nöyrytykseen ja editoimaan tekstiäni taas kerran. Vieläkään en ollut saanut kokonaisvaltaista erittelyä siitä, mikä kaikki vaatisi tiivistämistä ja mitä kaikkea minun pitäisi karsia kokonaan pois, mutta muutamat juurakkolaiset olivat sentään vaivautuneet antamaan esimerkkejä kohdista, jotka heitä erityisesti ärsyttivät. Korjasin ne ja vietin yön hahmottelemalla paperille kaavaa, jonka avulla löytäisin muut ongelmakohdat. Otin myös huomioon sisällöstä saamani palautteen ja muokkasin novellista vasemmistolais-yhteiskuntakriittisen allegorian muutamien yleishumanistisin sivujuontein. Tupakkaa paloi koko aski ja aamulla lähdin töihin silmät ristissä, eivätkä naapuritkaan varmasti katsoneet hyvällä öistä tuuletusparvekkeella ravaamistani – mutta uskoin, että lopputulos oli uhrausten arvoinen.

Viikonloppuna keskustelin asiasta Pelkosen kanssa tuopin ääressä. Pelkonen oli sitä mieltä, ettei minun kannattaisi välittää kirjoittajafoorumien besserwissereistä tai hakea heidän hyväksyntäänsä. Oleellisempaa oli se, mitä kirjoituskilpailutuomarit, päätoimittajat ja muut konkreettisesti tekstin

julkaisusta vastaavat tahot sanoisivat.

Kun horjuin laskuhumalassa takaisin yksiooni – olin tosin ensin ollut vähällä ottaa taksin vanhaan keskustasuntooni silkasta tottumuksesta – päätin lähestyä spefi-lehtiä. Olin palkinnonjaon yhteydessä lyhyesti tavannut Sumu-nettilehden päätoimittajan Anna Leikosen, joka kuului myös kilpailun tuomaristoon, ja hän oli väläyttänyt mahdollisuutta julkaista novellini lehdessään, kunhan se olisi editoitu asianmukaiseen kuosiin.

Kävin läpi vielä yhden editointikierroksen ja kirjoitin sitten sähköpostia Leikoselle. Hän ilahutui kuullessaan minusta ja lupasi ottaa tekstini julkaisun harkintaan. Lähetin hänelle työstämäni version ja pyysin, että hän erityisesti kiinnittäisi huomiota siihen, mitä tekstin osia kannattaisi vielä tiivistää. Hän lupautui käyttämään virtuaalista punakynää vailla armoa.

Juhlimme tulevaa debyyttijulkaisuani Pelkosen kanssa. Pelkonen neuvoi minua luopumaan peitenimien käytöstä, hyvässä kirjallisuudessa asioista ja ihmisistä tulisi kirjoittaa niiden oikeilla nimillä. Minusta ehdotus kuulosti hyvältä. Peltonen pummasi minulta vielä yhden tuopin.

Tuuletusparvekkeella pohdin, että voisin oikeastaan lopettaa työnteon ja ryhtyä vapaaksi kirjoittajaksi. Minulla oli säästöjä asuntooni myymisestä, ja jos vähentäisin kaljalla istumista ja muuta sosiaalista elämää, pärjäisin mukavasti ainakin jonkin aikaa. Kaljoitteluilat ja krapulapäivät häiritsivät kirjoittamista lopulta ihan yhtä paljon kuin päivätyökin.

Tein Leinosen ehdottamat korjaukset ja novellini julkaistiin Usvassa. Aloin saman tien hahmotella tekstiä seuraavan vuoden Novaan. Kuten joulu, Novan deadline tuli joka vuosi aina vain aiemmin.

Novellin aiheeksi valitsin työläisnaisten aseman itsenäisyyden alkuvuosien valkoisessa Suomessa. Otin käyttööni uudet opit ja hioin niitä entisestään. Luetin tekstin Peltosella. Hän kiitti lakonista ilmaisuni mutta kritisoi loppua. Selitin edelleen liikaa. Heitin noppaa ja poistin neljä viimeistä kappaletta. Myöhemmin tuomaristo ylisti erityisesti avointa lopetusta.

Annoin tekstini myös Nellin luettavaksi. Hän katsoi minua ihan uudella tavalla. Olin kuulemma kehittynyt.

Hän taisi flirttailla minulle, mutta en piitannut. Naissuhteet olisivat häirinneet kirjoittamista.

Istuin Tampere-talon auditoriossa jännittämässä. Novellini jäi täpärästi kakkossijalle. Muut kärkikymmenikössä olivat siilitukkaisia naisia. Jatkobileissä juttelin liikuttuneessa tilassa olevan Karppasen kanssa. Hän pyysi Nova-tekstiäni Suomen Tieteiskirjoittajien naisantologiaan. Muistaakseni suostuin. Humalainen Jerrman esitti minulle jonkin Tähtivaeltajaan liittyvän ehdotuksen. Aamulla kumpikaan ei enää muistanut sen tarkkaa laatua. Päätin lopettaa juomisen.

Syksyllä minut kutsuttiin Boris Hurtan kirjalliseen matineaan. Taustallani oli useampi lehtijulkaisu ja olin vahva Atorox-ehdokka seuraavalle vuodelle. Minua pidettiin spefi-piirien nousevana nimenä. Loppuillasta Leinonen sanoi minua seuraavaksi Sinisaloksi. Hän ei edes ollut juovuksissa, koska oli raskaana.

Loppuvuoden hahmottelin ensimmäistä novellikokoelmaani. Tupakalla käydessäni päätin lopettaa polttamisen. Se häiritsi kirjoittamista.

Hylkään imperfektin, se kuluttaa kirjaimia. Perustelen asian kysyessä. Voitan sekä Novan että Atoroxin.

Nimeän patsaan Jormaksi. Seison Tieteiskirjoittajien kojulla. Jaan nimikirjoituksia kokoelmaani. Nelli soittaa ja haluaa jutella. Vetoan kiireisiini.

Jatkobileissä tapaan Jänkälän ja Lintusen. Tilaamme proteiinipirtelöt. Kritisoimme spefin nykytilaa. Perustamme tieteiskirjoittajien kiloklubin. Karsimme läskin niin kirjoittajista kuin teksteistäkin. Peltosen mielestä olemme seonneet. Katsomme halveksien hänen tuoppiaan.

Liikuttunut Karppanen tulee juttusille. Hän ei enää oikein ymmärrä tekstejäni. Leinosella on lapsi sylissään. Hänenkin mielestään olen innostunut liikaa. Kateellisia löytyy aina.

Vaihdamme Jääskeläisen kanssa puhelinnumeroita

kusilaarilla. Aamulla tekstään hänelle, että hän on paska mutta minä olen Tuomas Saloranta.

Peltosen veli asuu kommuunissa Jyväskylässä. Sinne mahtuu vielä yksi.

Kyllästyn spekulatiiviseen fiktion. Esikoisromaanini on viiltävää nykyproosaa. Romanissa kannetaan sohva Ruoholahdesta Sörnäisiin. Nimeksi tulee ”Sohvan muutto”. Minusta povataan Finlandia-voittajaa.

Poistan Nellin viestejä. En tarvitse kännykkää.

Minua pidetään rintamakarkurina. Pakenen tieteiskirjoittajia maaseudulle. Ostan säästöilläni mökin.

Maisemat matkan varrella. Metsää. Peltoa. Järviä. Pari kirkonkylää. Kotimaamme kauniit kasvot.

Taksi ajaa pois. Siunattu hiljaisuus.

Järvi ja metsä. Mökin takana perunamaa.

Kalastan. Viljelen perunaa. Syksyllä marjastan, sienestän. Kesät ovat helpompia.

Pääministeri Urpilainen valitsee Finlandia-voittajan. En hae palkintoa.

Siirryn proosasta runouteen.

Murskaan länsimaisen kulttuurin. Yksi lause riittää.

Lopetan kirjoittamisen. Keskityn kalastamiseen.

© Tuomas Saloranta 2010

“Minulta pyydettiin puheenvuoro tiivistämisestä. Kirjoitin novellin.”

Tuomas Saloranta on kolmekymppinen helsinkiläinen. Hänellä on tilillään joitakin Nova- ja Atorox-sijoituksia sekä lehti- ja antologiajulkaisuja, mutta ei Finlandia-palkintoa.

NANOWRIMO - MARRASKUUN KIRJOITUSMARATON

Piia Tirronen

© Kitty Tapola 2010

Monet kirjoittajat odottavat ikävän ankeaa marraskuuta innostuneina ja jännittyneinä, toiset puolestaan pudistelevat päätään heitä kuunnellessaan. Mistä tempauksessa oikein onkaan kyse, ja miten jotkut jaksavat vuodesta toiseen? Mitä siitä saa?

Chris Baty järjesti ensimmäisen NaNoWriMo-tempauksen vuonna 1999. Lyhenne tulee sanoista National Novel Writing Month eli kansallinen romaanikirjoituskuukausi, mikä kertoo tempauksen idean. Kirjoittajat haastetaan kirjoittamaan marraskuun aikana vähintään 50 000 sanaa, mikä suomen kielellä ja puolentoista rivivälillä tarkoittaa 150-200 sivua. Melkoinen urakka kolmessakymmenessä päivässä suoritettavaksi. Silti tempauksen suosio kasvaa edelleen ja viime vuonna siihen osallistui yli satatuhatta kirjoittajaa ympäri maailmaa.

Minun NaNo-historiani alkaa vuodesta 2005, jonka alkupuolella törmäsin ilmiöön ensimmäistä kertaa. Se kuulosti hauskalta idealta, joten odottelin marraskuuta innolla. Lähdin leikkiin mukaan vaatimattomalla 20 000 sanan tavoitteella, koska en uskonut saavani virallista tavoitetta täyteen. Ideoita pursusi joka paikasta ja oli vaikea valita, mitä niistä lähtisin toteuttamaan. Lopullisen päätöksen asiasta tein lokakuun viimeisenä päivänä, joskus myöhään

illalla. Silloin myös raapustin suunnitelmani elokuvan mainostauolla käytetyn kirjekuoren takapuolelle. Kirjoittamisen aloitin heti puolilta öin, ja siitä se sitten lähti.

Kirjoittaminen tuntui sujuvan hyvin, joten nostin tavoitteeni viralliseen ja saavutinkin sen. Kuukauden aikana syntyi juoneltaan yhtenäinen fantasiahenkinen tarina, jossa on paljonkin hyvää, vaikka se onkin edelleen editoimatta ja vaatii rankkaa muokkausta. Joka vuosi näin ei suinkaan ole käynyt.

Viiteen NaNo-vuoteeni on mahtunut neljä voittoa ja yksi häviö, joka tuli viimeisimmällä kerralla vuonna 2009. Vain kahtena vuotena olen saanut aikaan kokonaisen muokkaukelpoiselta tuntuvan käsikirjoituksen. Yksi yritys hajosi muutamaksi lyhyemmäksi samaan kokonaisuuteen kuuluvaksi tarinaksi, joista voisi syntyä jotakin jos ne kirjoittaisi valmiiksi. Yhtenä vuonna kirjoitin terapeuttisesta lähtökohdasta enkä ole vielä kukaan uskaltanut lukea, mitä oikein tuli oksennettua Wordiin. Yksi yhtenäinen tarina jäi kesken, mutta olen toiveikas sen suhteen.

Monien mielestä NaNo vaikuttaa varmasti täysin turhulta ja älyttömältä ajan sekä voimien tuhlaukselta. Miksi uhrata kuukausi hyvää kirjoitusaikaa tekstiin, joka luultavasti parhaimmillaankin tulee vaatimaan rajuja muutoksia toimiakseen? Eikö olisi paljon järkevämpää käyttää sama aika siihen, että kirjoittaisi hitaammin ja

ihan kunnan tekstiä?

Kyllä - ja ei. On totta, että NaNossa on joitakin järjestömiä piirteitä ja ettei se todellakaan sovi kaikille. Silti uskon, että kaikkien kirjoittajien kannattaisi kokeilla sitä ainakin kerran, koska sujuipa se miten tahansa, siinä oppii aina väkisin omasta kirjoittamisestaan jotakin.

Ehkä tärkein NaNosta oppimani asia on se, että aina voi kirjoittaa, mikäli sitä haluaa riittävästi. Jokaiselle kirjoittajalle on varmaan tuttu tilanne, kun hyvin luistanut teksti yhtäkkiä tökkää paikalleen eikä etene enää mihinkään. Syyt ovat moninaisia - ehkä jokin tekstiin liittyvä asia on vielä ratkaisematta, ehkä kirjoittaja ei pääse millään kohtauksen tunnelmaan mukaan, tai ehkä saman tarinan tahkoaminen tauotta vain alkaa puuduttaa ja tekee mieli kirjoittaa jotakin muuta. Olipa syy mikä tahansa, kirjoittamisen tielle kohonnut este saattaa tuntua ylipääsemättömältä ja teksti jää hyllylle parempia aikoja odotellessa.

NaNo haastaa kirjoittajan ohittamaan esteen heti. Tekstiä ei voi jättää lepäämään, koska siihen ei yksinkertaisesti ole aikaa sanamäärätavoitteen vuoksi. Ongelmakohdasta on pakko päästä jollakin tavalla eteenpäin, mikäli mieli saada voittajan sertifiikaatin. Jonkinlainen ratkaisu ongelmaan on keksittävä, on kirjoitettava ilman oikeaa filistä tai vain pakottauduttava jaksamaan samaa tarinaa. Se tuntuu usein hyvin vaikealta ja tahmealta, mutta jonkin ajan kuluttua kirjoittaminen helpottuu taas. Jumikohdistä voi päästä yli.

NaNo-kirjoittaminen on myös tuntunut parantavan kuvailuani teksteissä. Keskityn kirjoittaessani usein paljon siihen mitä tapahtuu ja ehkä henkilöiden ajatuksiin, mutta kuvaileminen jää usein juonen jalkoihin. Koska NaNossa kirjoittaja haluaa mahdollisimman paljon sanoja ja niitä saa helposti runsaasta kuvailusta, olen tullut kirjoittaneeksi NaNo-teksteihin enemmän kuvailua kuin tavallisesti ja huomannut, että pystyn parantamaan tekstiä tällä

alueella, mikäli vain keskityn asiaan riittävästi.

Kirjoitusnopeus pakottaa madaltamaan laatuvaatimuksia ja heittämään liiallisen itsekritiikin roskakoriin. Tämä voi olla hyödyllistä kovin kriittisille kirjoittajille. Ja mitä tulee siihen, että syntyvä teksti ei luultavasti ole seuraavan Nobelin voittaja - kirjoitettu teksti on kuitenkin parempi kuin pelkkä aikomus kirjoittaa loistokas romaani.

Useimmat NaNoon osallistuvat eivät saa tavoiteltua sanamäärää kokoon ja osa luovuttaa heti muutaman päivän jälkeen. Hekin oppivat varmasti jotakin, vaikka sen, minkä vuoksi kirjoittaminen ei sujunutkaan. Minä sain yhden arvokkaimmista opetuksistani, kun jätin tarinani kesken, vaikka olisin vielä ennättänyt kirjoittaa puuttuvat sanat jos olisin spurtannut kunnolla. Päätin kuitenkin, että uskallan myös epäonnistua.

Suurin syy siihen, että osallistun kerran toisensa jälkeen, ei kuitenkaan ole kirjoittamisen oppiminen, niin arvokasta kuin se onkin. Ennen kaikkea osallistun siksi, että se on hauskaa. Marraskuu on hyvä tekosyy omistautua kirjoittamiselle enemmän kuin muulloin ja päättää, että ottaa kirjoittamiselle niin paljon aikaa kuin tarvitsee. Kirjoittaa pelkästä kirjoittamisen ilosta ilman sitä puristavaa tunnetta, että tekstistä pitäisi saada julkaisukelpoinen.

NaNossa voi keskittyä tarinan kertomiseen itselleen ja nauttia tuntemuksista, joita kirjoittaminen saa aikaan. Turhautumista ja ärsyyntymistä, riemua kun solmukohta aukeaa. Hurmiossa kirjoittamista, kun teksti luistaa ja tuntee olevansa enemmän tarinan maailmassa kuin todellisuudessa. Tyytyväisyyttä, kun urakka tuli suoritettua ja tiedostossa on melkoinen kasa tekstiä.

Yksi vakava huono puoli NaNossa kuitenkin on. Siihen voi jäädä koukkuun.

© Piiä Tirronen 2010

MYKKÄ

Jenni Hirvonen

Katsoin särisevää tietokoneen ruutua pitkään ja ääneti. Yksikään sana ei purkautunut ulos, ainoakaan ajatus ei muotoutunut valmiiksi. Sormeni lepäsivät ääneti näppäimistöllä, jonka ääni oli saatellut minua vuosikaudet. Näin on kulunut päiviä, viikkoja, kenties jo kuukausia. Silmiäni kirveli rätisevä sähkö näytön pinnalla. Koko sisäinen maailmani oli vaiennut eikä mielikuvituksessani liikahtanut yksikään miete. Olin kuin äärettömyyksiin asti ulottuvan pimeän huoneen keskellä. Missä ei ole rajoja, ei alkua eikä loppua. Ainoa mikä minusta oli jäljellä, oli tyhjiys.

Huokaisten kumarruin tuijottamaan tiiviisti eteenpäin ja yritin tahdonvoimallani saada ensimmäistä lausetta syntymään siinä kuitenkin onnistumatta. Kurotin kädelläni pöydänreunalta purukumipötkön käteeni ja kahmaisoin kerralla kaikki tyynyt suuhuni. Jotkut polttavat tupakkaa, toiset pureskelevat kyniä, minä jauhoin aina tiukimman paikan tullen purukumia. Nyt siitäkään ei ollut apua. Voimakas minttu sai nenän palelemaan ja kurkun yskittämään, mutta leukojeni tasainen liike ei saanut ajatuksiani pyörähtämään liikkeelle.

Ei tästä tule mitään, puhahdin mielessäni. Nousin ja kävelin iltatoimille. Hukkaan heitettyjä tunteja kaikki yritykseni. Mennessäni vilkaisin alkovin yöpöydällä

olevaa isoäidin kuvaa.

– Älä kiusaa minua, sihahdin hampaideni välistä. Napsautin valot kylpyhuoneeseeni. Kasvoja pestessäni yritin huuhtoa painostavat ajatukset päästäni. Nukkumaan mennessä pidin katseeni tiukasti eteenpäin ja asetettuani kelloon herätyksen suljin silmäni ajattelemta mitään.

Seuuraavana aamuna heräsin jälleen neljältä ja tein väsyneenä aamutoimet lähteäkseeni torille. Työ oli ainoa hetki päivästä, kun en ajatellut kirjoittamista. Muutoin se pyöri lakkaamatta mielessäni, juostessanikin se rummutti taka-alalla ajatuksissani ja häilähteli ajatusteni taustalla kuin tumma pilvi jonka ärsyttävästi odotti aloittavan sadekuuron. Mutta torilla, pikkuisessa kojussani riitti aina tekemistä ja järjestelemistä. Ratkoin ristisanoja hiljaisten hetkien ratoksi eivätkä kehää kiertävät ajatukseni päässeet valtaamaan mieltäni. Päivät kuluivat välillä kiireisemmin, välillä verkkaisemmin. Ne hetket kun en ollut koneen ääressä tuntuivat vapautukselta. Nautin täysin siemauksin raikkaasta ulkoilmasta, tapahtumista ja muiden ihmisten seurasta. Sanat pulppuivat suustani ja sutkautukset lähtivät leikiten huuliltani. Vain kotona mykkyys iski minuun kuin lamauttava sairaus.

Ilalla asunnon tunkkainen ilmapiiri iski vastaan jo eteisessä. Entinen kodikkuus oli muuttunut ahdistavan painostavaksi hiljaisuudeksi, joka tuntui levittäytyvän jopa avatun television tai radion päälle. Oli kuin hiljaisuus nielaisi onttoon olemukseensa kaiken muun olevaisen. Tietokone odotti pöydällään ja kirjoittamattomat lauseet kietoutuivat syytöksinä ympärilläni.

Ilta-auringon kuumentaessa huoneistoa istuin jälleen koneen ääreen ja yritin muodostaa tajuntaani sanoja.

Ilma yksiössänä oli inhottavan hiostava vaikka ikkuna oli auki. Pieninkään tuulenvire ei tuntunut liikkuvan, vaan ilma asettui painoksi olkapäille. Näytön valo kulki aaltolina ylhäältä alas ja avaamani kirjoitusohjelman sivu pysyi tyhjänä. Sivulle ei ilmestynyt sanaakaan. Ennen olin löytänyt viimeistään myöhäisillan juoksulenkeillä aiheen tai luonnostellut tarinan. Nyt mikään ajatukseni ei muotoutunut valmiiksi. Vereni alkoi pistellä malttamattomana ja teki oloni tukalaksi istua paikallaan.

– Ei se onnistu pakottamalla, anna olla, mutisin kärsimättömänä. Tunsin ihoni pinnan kihelmöivän ja ihokarvojeni nousevan käsivarsista pystyyn. Naputin jonkin alkutekstin, huomasin sen kehnoksi ja pyyhin aloittaakseni uudestaan. Välillä pakotin itseni kirjoittamaan pidemmälle. Päätäväisesti kirjoitin ensimmäisen sivun tai kappaleen, kunnes huomasin tekstin täysin toimimattomaksi ja tarinan kulun tympäiseväksi.

Määrättömältä tuntuneen ajan jälkeen havahduin siihen, ettei asunnossani ollut muuta valoa kuin tietokoneen epätasaisesti värisevä ruutu. Päätäni särki pitkä istuminen paikoillaan ja niskani olivat jumissa. En ollut saanut edes ensimmäistä lausetta valmiiksi. Nousin ja selkälihaksiini jumiutunut veri pääsi äkkiä kiertämään niin suurella voimalla että silmissäni musteni ja meinasin kaatua. Kesti hetken ennen kuin silmäni näkivät taas jotain. Irvistin hieroessani olkapäitä ja vilkaisin silmiäni yhä räpytellen kelloa. Se näytti hieman vaille puoltayötä. Minulla olisi vain hieman yli neljä tuntia aikaa nukkua ennen herätystä. Venyttelin pitkään kunnes jäykistyneet jäseneni suostuivat rentoutumaan.

Vuoteessa mietin kaikkea mistä pitäisi kirjoittaa ja miten en onnistunut saamaan edes järkevän oloista alkua. Kaikki kuvat olivat valmiina mielessäni. Muistot olivat kuin omiani. Kertomukset, jotka olivat lähteneet

henkäyksinä isoäidin kuivilta huulilta ja punoutuneet säie kerrallaan puristavaksi pannaksi pääni ympärille. Ääni oli ollut tuskin kuiskausta kummempi ja hän oli hengästynyt jokaisen lauseen jälkeen. Kunnes hän viimein oli katsonut maitomaiseksi haalistuneilla silmillään minuun ja kurottanut sairaalasängyn metallilaitojen yli hapuillen reuman koukistamilla sormillaan kättäni. Kaikki voima oli paennut aikoja sitten hänen ruumiistaan. Ainoastaan haalistuneiden silmien takana lainehti terävä viha. Kunnes eräänä aamuna hän oli poissa.

Silloin olin vakaasti päättänyt kirjoittaa hänelle kaiken. Mutta kerta kerralta se oli tullut vaikeammaksi. Lauseet kiemurtelivat pakoon tai muodostuivat epämääräisiksi möykyiksi ja mielikuvat tulivat ulos väärällä tavalla. Miksen saanut juonesta kiinni? Miksen löytänyt niin vahvaa mielikuvaa, että se pulpahtaisi sanoina ulos yhtä keveästi kuin saippuakuplat puhaltaessa? Miksen nähnyt ja tuntenut silmiensä takana tapahtumia kyllin vahvasti muovatakseni niistä tarinan? Ja kerta kerralta myös isoäidin läsnäolo tuntui kiinnittyvän vahvemmin selkärankani nikamiin, kiertyvän tiukemmin ajatusteni ympärille.

Viimein unta edeltävä raukeus valui jäseniini ja nukahdin uupuneena tajuttomuutta lähentelevän syvään uneen.

Viereisellä laverilla Elna nyyhkytti edelleen.

– Eekö ne nää että mullon laps mahassa!

Pirut! Saatanat! hän nyyhkytti. Hämärässä

oli mahdotonta sanoa mitkä lattialle ropsahtavat pisarat olivat kyyneliä ja mitkä verta suun avonaisesta haavasta. Vähäinen kajo tunkeutui lautojen raosta.

– Ne tappavat minut, ampuvat mahhaan kun ovat jo raiskanneet! Elna itki ja nosti käden vatsalleen. Hänen koko ruumiinsa taipui kaksinkerroin epätoivon.

– Minnoon kuollu jo! Kuollut! Jää kaks lasta ja tämä varpunen vatsassa männöö minun mukana! hän tyrski.

Nousin kylmän kangistamin jäsenin ja hivuttauduin kapealle laverille hänen viereensä. En voinut sanoa mitään. Meillä ei ollut aihetta toivoa kuin nopeaa teloitusta. Kiedoin käsivarteni hänen ympärilleen ja tunsin miten pala nousi kurkkuuni. Mitä me onnettomat muuta olimme tehneet kuin tunnustaneet väärää väriä? Syleilin häntä tiukasti. Kapea laveri oli epämukava ja abdas, karkeat ja liasta jäykistyneet vaatteet pistelivät ihoa, mutta torkahtelin

niistä huolimatta ja pitelin häntä aamuun asti.

Aamun tullen itkevä, riuhtova ja armoa lapsensa puolesta aneleva Elna vietiin muutaman muun kanssa. Laukaukset tuntuivat kaikuvan päässäni loputtomiin.

Kavahdin hereille painajaisesta kylmän hien peitossa. Hampaani kalisivat ja veri kiersi kiivaasti suonissani. Yksiöni oli yönpimeä ja pyjama oli tarttunut niljaisena selkääni kiinni. Pelkäsin, että jos kääntäisin päätäni, näkisin ammutun naisen vieressäni makaamassa syytös tyhjissä silmissään, veren tummaksi värjäämä suu ammollaan. Hetkeen en pystynyt liikkumaan, joka ikinen ihokarvani oli pystyssä ja pelko jäyti minua sisältäpäin. Keräsin vapisten hetken voimia ja käänsin katseeni yöpöydälle. Pimeys väärästi isoäidin kasvojen piirteet vaikka tiesin hänen katsovan ilmeettömänä takaisin kuvastaan.

– Lopeta, kuiskasin vihaisesti.

Pikkuhiljaa veren kohina vaimeni ja saatoin sydän tykyttäen yrittää nukahtamista.

Aamulla olin hyvissä ajoin torilla. Pystyitin kojua ja nautin syksyn alkavasta kirpeydestä. Nämä hetket olivat vain minua varten. Ei vielä asiakkaita, termos täynnä kuumaa, vahvaa teetä ja hiljaisuus, jonka rikkoivat vain muut kojujen pystyttäjät. Tunsin isoäidin paheksunnan taka-alalla. Hänen pojantyttyänsä, toriakka. En vastannut epämiellyttävälle nakuttavalle tunteelle. Olin tarvinnut muutamaa välivuotta ja pitäisin ne mieltien rauhassa mitä haluaisin tehdä. Hymyilin mielessäni isoäidille, nykyään ei tarvinnut heti päättää tulevaa ammattiaan tai naida ensimmäistä soveliasta sulhaskandidaattia. Saatoin rauhassa ottaa aikaa itselleni ja mieltä kiirettä mitä tekisin. Eikä seurustelu houkutellut mitenkään erityisesti minua, ei ainakaan tällä hetkellä. Välittämättä isoäidin närkästymisestä tungin hänet ajatusteni taka-alalle ja keskityin päivän puuhiin.

Alkuillasta pakkasin tavarat jälleen kasaan ja aloitin masentavan paluun kotiin. Tänään isoäiti oli pahalla tuulella. Tunsin miten hän valtasi ajatuksiani mustan pilven tavoin ja puristeli kaikki pienet mukavat ajatukseni tyhjiin vallatakseen

itselleen lisää tilaa. Vereni kiersi niin kiivaasti, että jäseneni syyhysivät ilkeästi. Yritin rauhoittaa häntä napsauttamalla heti kotiin tultuani tietokoneeseen virran. Tuntien kuluessa hänen läsnäolonsa täytti pääni ja hänen mieleeni sinkoamat kuvat tuntuivat kirpaisevan lävistävien tikarien tavoin. Kutina oli muuttunut sietämättömäksi kihelmöinniksi.

– Älä viitsi, en minä tätä tahallani tee, huohotin tuntiessani veren alkavan kuumua ja purskahdella ihoani vasten. Hän ei kuunnellut vaan pirstoi verta sormenpäihini niin, että tuntui kuin olisin polttanut ne kuumalla levyllä. Yritin kuumeisesti muodostaa mieleeni aloitusta, mutta mieleeni hulvahteli kuvia liian kerkeällä vauhdilla. Yritin kirjoittaa yhtä nopeasti kuvajaisia ja tunnelmia kuin isoäiti pommitti niitä mieleeni. Pelosta oksentava lapsi, seinää vasten lyyhistynyt nuorukainen, ruumispienoja, teloituksia, veren täyttämä suu josta vangin hampaat oli lyöty sisään. Kun tajuntaani paikkattiin kuva Elnan alastomasta, elottomasta ruumiista, sen säädyttömästi auki retkottavista jaloista ja vatsakumpareen molemmin puolin retkottavista löysistä rinnoista, kavahdin taaksepäin niin että olin kaatua tuolillani.

S*inun täytyy kertoa. Sinun täytyy kertoa kaikki. Sinä et saa jättää mitään pois. Sinun täytyy kertoa kaikki. Et saa viivytellä enää hetkeäkään.*

Paine pääni sisällä tuntui kasvavan sietämättömästi ja kiristävän päätäni rautaisen vanteen tavoin. Voihkaisin ääneen kun kipu tuntui pistävänä takaraivossa ja tarrasin kaksin käsin pääni molemmin puolin. Isoäiti piteli ajatuksiani pihtien tavoin otteessaan ja pakotti minut katsomaan kuvia toisensa jälkeen, kouraisi kuristavaan otteeseen sydämeni ja runnoi sen sisälle tunteet kauhusta, pelosta, vihasta ja katkeruudesta. Tukahduttavuus tuntui musertavalta. Minä en kestänyt tätä! En enää tätä painolastia ja myrkyllistä katkeruutta joka oli asetettu kannettavakseni! Tunsin miten huuto nousi sisältäni.

– Minä en ole vastuussa siitä! Minä en ole tilivelvollinen hakemaan sinulle hyvitystä!

Vereni kiersi ja kohisi niin lujaa korvissani, etten kuullut edes omaa ääntäni. Syöksähdellen hurme kupli ja poreili ihoni alla. Rummutti sydämessä ja tykytti sormenpäissään vaatien ja purskahdellen kuumana.

Tunsin miten korvani helottivat ja poskeni paloivat tulipunaisina. Pieneksi hetkeksi puristin sormeni vasten tietokonepöytää ja yritin miettiä edes yhtä sanaa jonka kirjoittaa, mutta mieleni täytti musta raivo joka räjähti punaiseksi silmiäni takana. Tempaisin käteni irti tietokonepöydästä ja viskasin yöpöydältä katsovaa isoäidin kuvaa ensimmäisellä tavaralla joka käteeni osui. Kaukosäädin räsähti kappaleiksi seinään isoäidin valokuvan vieressä, tietenkään en osunut. Hetken seisoin hikisenä ja täristen kuvan edessä joka tuijotti minua tyhjillä silmillään. Sitten ryntäsin eteiseen raivon vallassa.

Vimmaisesti survaisin jalkani lenkkitossuihin ja riuhdoin nauhat kiinni. Silmistä putoilevat kyynelleet sokaisivat näkökentän ja tipahtelivat silmälasihin. Kiskaisin ne kiukkuisesti pois silmiltäni eteisen pöydälle, – olkoot! Oven lukko luiskahteli hetken kyynelistä kosteissa sormissani ennen kuin ovi napsahti auki. Välittämättä kellonajasta paiskasin oven kiinni ja syöksyin raput alas.

U lkoilma otti minut viileän raikkaana vastaan. Joka puolella oli hiljaista. Kaupunki nukkui muistamatta kaukaisia julmuuksia. Järkyttäviä tekoja jotka elivät öisin unissani ja kuolleen isoäitini muistoissa. Tunsin miten hän vaani taustalla ja yritin ravistella hänet irti ajatuksistani. Kiisin lähes koskematta asfalttia ja käännyn kohti metsää. Askeleni muuttuivat lähes äännettömiksi tavoittaessani radan kostean ja pehmeän purun. Juostessani yksittäisiä sanoja risteili mielessäni. Kuvia, tapahtumia, värejä, muistoja. Isoäiti yritti pitää kiinni mielestäni, mutta minä annoin sen nousta yli puiden latvojen, hailakoiden yöpilvien ja ohi kaukaisten, kylmien tähtien. Kunnes vihdoin, vihdoin mieleni oli täysin tyhjä ja kristallinkirkas. Tyhjä pakotetuista unista ja ajatuksista, syllisydestä ja kirjoittamisen pakosta. En hidastanut vauhtiani hetkeksikään, en ajatellut mitään. Oli vain uinuva metsä, jalkojeni rytmikäs iskeytyminen rataan ja hiestä selkään liimautuva yöpaita. Hengitykseni nousi höyrynä ja sekoittui otsallani valuviin hikikarpaloihin ja kirveli silmissä. Juoksin kaiken pois. Kuukausia jatkuneen piinan ja pakotuksen, painajaiset ja valveillaolon painolastin. Ehkä juoksin vain puoli tuntia, ehkä tunnin, ehkä pidempään. Ajalla ei ollut mitään merkitystä ja käännyn takaisin vasta kun keuhkojeni

pistely vaati hidastamaan vauhtia ja tasaamaan juoksuni hölkäksi.

P alatessani ihoni oli kylmä ja hien peitossa, keuhkoni eivät tuntuneet saavan kyllyksi happea vaikka haukoin henkeä. Tutisevin jaloin avasin rapun lukon ja vavisten kävelin raput kotiovelle. Asunnon painostava ilma kietoutui jälleen ympärilleni. Vaikka pulssini löi kiivaasti, vereni tuntui liikkuvan jähmeänä suonissani, aivan kuin sydämeni ei olisi jaksanut kyllin pumpata sitä. Riisuin vaivoin lenkkitossut ja kävelin keittiöön juomaan jäsenet turvonneina. Vereni pusertui kuumana ihoa vasten ja hengittäminenkin tuntui työläältä. Miten raskaalta voi tuntua kantaa sisällään jonkun toisen vihaa ja tuskaa? Nojasin käsilläni tiskialtaaseen ja tuijotin sen pohjalta heijastuvaa tummaa hahmoa.

Hetken mielihohteesta tartuin pieneen hedelmäveitseen ja painoin sormenpäättäni. Kivun terävyys säpsäytti ja henkäisin kiivaasti. Haava oli pieni mutta ammollaan. Näin pienet verisuonet, joista hitaasti ja vaivoin alkoi puristua paksu ja tahmainen pisara. Se oli tumma ja kuvottava, kuin hyytymä. Pusersin sormenpäättä ja hiljalleen se alkoi valua kuuman pien tavoin ulos sormestani. Pisara kasvoi ja venyi, roikkui sitkaasti kiinni sormenpäässäni ennen kuin viimein antoi periksi ja putosi lätsähtäen lavuaarin pohjalle. Äkisti

haavasta purskahti lämmintä, punaista juoksevaa verta. Se alkoi valua norona sormeani pitkin ja minulle tuli kiire kurottua etsimään laatikosta laastareita. Puristava tunne rintakehässä alkoi helpottaa ja minut valtasi lämmin ja rauhallinen olo. Hengitin syvään ilmaa joka ei tuntunut sen kummemmalta kuin minkään muun paikan ilma. Ei hiostavalta tai painostavalta, vaan ihan normaalilta hivenen ummehtuneelta yöilmalta missä tahansa asunnossa. Mielessäni synkät ajatukset eivät kiertäneet enää kehää enkä tuntenut isoäidin läsnäoloa tukahduttavana. Varovasti tunnustellen löysin tietoisuuteni takamailta heikon läsnäolon. Siellä hän oli, mutta tungettelematta tai painostamatta, vain häilyen olemassa.

Keventynein askelin kuljin alkovin vieressä olevalle työpöydälleni kohotin katseeni seinälle.

Katsoin isoäidin kuvaa ja hymyilin sille.

– Sinun deadlinesi on mennyt jo ja minun ei ole vielä alkanutkaan, kuiskasin lempeästi. – Meillä on aikaa.

Istuuduin koneen äärelle ja laskin sormeni näppäimistölle.

© Jenni Hirvonen 2010

Saatesanat novelliin "Mykkä"

Mykkä sai alkunsa omasta saamattomuudestani. Minun on pitänyt jo pitkään kirjata ylös omien isovanhempieni kunnioitettavaa elämäntyötä, mutta en vain ole saanut aikaiseksi. Vuosia jatkunut omatunnon kolkutus nakuttamassa takaraivooni ja saamattomuuden poteminen lopulta purkautuivat sanoiksi novellin muodossa. Päähenkilössä on viittauksia nuoreen itseeni, mutta muutoin meissä ei juuri yhtymäkohtia olekaan. Oma isoäitinikin on elossa, mutta salaa pelkään ellen pian tee jotain, kaikki upeat tarinat ja sanat hiljentyvät jonain päivänä hänen kanssaan. Niinpä Mykkä on myös muistutus itselleni siitä, ettei kirjoittaminen ole vaikeaa. Vain sen aloitus.

Myös toisin kuin päähenkilöni, olen jo

aikuinen enkä välivuottaan pitävä nuori. Asun Helsingissä kahden kissani kanssa ja työskentelen myyjänä. Koska edestakaiset bussimatkat töihin ja kotiin eivät täysin tarjoa kaipaamaani jännitystä, keskityn työmatkoillani uppoamaan musiikin ja mielikuvituksen tarjoamaan maailmaan.

Kirjoittajana taas olen vielä melko untuvikko. Tarinat usein pyörivät mielessä ja syntyvät musiikin tunnetiloista, mutten ole aiemmin kirjannut niitä ylös kuin satunnaisina piirroksina ja maalauksina. Tällä kertaa ystävättäreni innosti minua kokeilemaan musiikin ja kirjoittamisen yhdistelmää, joka osoittikin yllättävän antoisan kanavan purkaa mielikuvia.

Jenni Hirvonen

KIRJOITA KOSMOS OPAS SPEKULATIIVISEN FIKTION KIRJOITTAMISEEN

Kirjoita Kosmos johdattaa lukijansa tieteis- ja fantasiakirjoittamisen erityispiirteisiin. Artikkelien kirjoittajina on kotimaisia kirjailijoita, tutkijoita ja kriitikkoja, joilla kaikilla on vankka kokemus spekulatiivisen fiktion kirjoittamisesta ja lukemisesta. Teos on ainutlaatuinen Suomessa: näin laajasti ei spekulatiivisen fiktion kirjoittamista ole aiemmin käsitelty yksissä kansissa! Kirjan kustantajina ovat Suomen Tieteiskirjoittajat ry ja Turun yliopiston tieteiskulttuurikabinetti ry.

Kirjan sisällysluettelo pdf-muodossa löytyy osoitteesta:
<http://tieteiskirjoittajat.utu.fi/opastilaus/sisallys.pdf>

”Oppaan lukemisen jälkeen on helpompi kiinnittää huomiota spefi-tekstin vahvuuksiin ja heikkouksiin.”
– Erkkä Leppänen, Portti 4/2006

”Toimiva opas, jota voi suositella niin aloittelevalle kuin kokeneellekin kirjoittajalle. Siihen voi tarttua jo ennen ensimmäisenkään sanan siirtymistä näppäimistöltä näytölle, tai vasta siinä vaiheessa, kun on aika hioa tekstejä julkaisukuntoon.” - Tiina Raevaara, Särö 3-4/2006

Hinta: Jäsenhintana 10 € (alv 0%), Normaalihinta 14 € (alv 0 %)

Tilaukset ja myynti:

Anne Leinonen / anne.leinonen@surffi.fi

Kiisterintie 146, 50670 Otava, GSM 040 7430679

Kustantajien sivut ja yhteystiedot:

Jos et ole vielä jäsen, niin liity ja saat kirjan alennettuun hintaan!

Kirjan tiedot

ISBN: 952-91-9336-X

Pehmytkantinen, liimasidottu, 140 sivua

Toimitus: Anne Leinonen

Kustantajat: Suomen Tieteiskirjoittajat ry. ja Turun yliopiston tieteiskulttuurikabinetti ry.

Kirjoittajat: Irma Hirsjärvi, Boris Hurtta, Pasi Jääskeläinen, Jenny Kangasvuo, Anne Leinonen, Sari Peltoniemi, Liisa Rantalaiho, Mari Saario, Petri Salin ja Vesa Sisättö
Taitto ja ulkoasu: Jarmo Karonen

Kansikuvat: Iida Ojanperä

Kuvittajat: Harri Halme, Iida Ojanperä, Osku Penttinen, Antti Saarainen ja Juha Saransalmi

Kommentoijat: Pasi Karppanen ja Petri Laine

KIRJAKATSAUS

Anne Leinonen

Viime syksynä ja nyt keväällä on ilmestynyt paljon kutkuttavaa kotimaista kirjallisuutta, johon spekulatiivisesta kirjallisuudesta kiinnostuneiden kannattaa tutustua.

Kirjoittajaoppaita

Vesa A Korhosen kirjoittajaopas *Hyvä, parempi, valmis - Eli miten kirjoittaa se loppuun asti* on pohdiskelua teos kirjoittamisen esteiden voittamisesta.

Se asettuu kirjoittajaopaskategoriassa kirjoittamistunnelmaa ja itsetuntoa kohottavien kirjojen joukkoon. Teoksen alkuosassa pohdiskellaan tekstin aloittamista, suunnittelemista, versiointia, varmuuskopiointia ja montaa muuta eteen tulevaa haastetta. Lopussa oleva erilliseen osuuteen on kerätty vinkkejä mm. siitä, miten asemoida tekstinkäsittelyohjelmassa. Olennaisia uusia kirjoittamisvinkkejä kokeneelle kirjoittajalle teoksessa ei juuri ole, mutta aloittevien kirjoittajien joukossa on taatusti paljon sellaisia kirjoittajia, joille opas toimii pehmeänä laskuna kirjoittamisen maailmaan - ja jotka tarvitsevat käytännön vinkkejä siitä, kuinka tulla toimeen tietoteknisten seikkojen kanssa.

Teoksessa olisi voinut olla vielä enemmän omakohtaisia kokemuksia jaettavana: Korhosella on varma ja selkeä kertojanääni, ja vahvempi

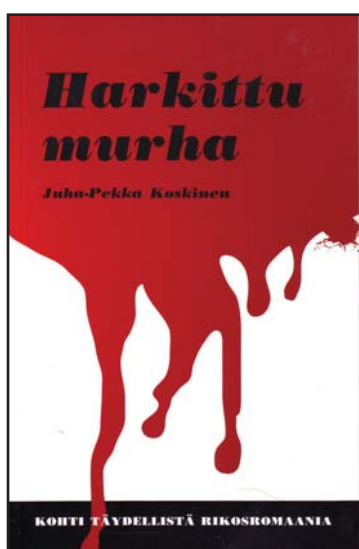
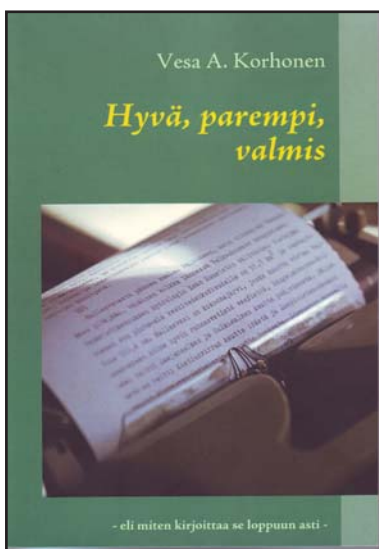
oma näkemys olisi antanut lukijallekin enemmän tarttumapintaa.

Juha-Pekka Koskisen *Harkittu murha* on opas rikoskirjallisuutta kirjoittaville - vastaavia murhagenreen sijoittuvia oppaita en ole aiemmin Suomessa nähty. Teoksen alkuosassa on katsaus rikoskirjallisuuden historiaan sekä ulkomaisesta että kotimaisesta näkövinkkelistä, ja sen jälkeen seuraa käytännön vinkkejä rikosromaanin rakentamiseen Koskisen oman esimerkkidekkarin (tai oikeastaan sarjan) sekä kotimaisten esimerkkien kautta.

Lajityyppien esittelyn lisäksi teokseen on haastateltu neljää suomalaista dekkaristia (mm. Tapani Bagge) ja saatu näin ajankohtaista käytännön tietoa mukaan. Kirja on harkittu ja napakka, selkeästi kirjoitettu kokonaisuus, jonka jälkeen jää odottamaan teoksessa mainittua Koskisen oman kaksitoistaosaisen rikossarjan ilmestymistä.

Novelleja

Tuhansien zombien maa (Turbator 2009) - kokoelmassa perehdytään suomalaisen zombien inhorealistiseen arkeen. Zombiet, nuo surkeana raahustavat aivottomat massat ovat rantautuneet Suomeen, tai ovat aina täällä olleet. Kokoelman teksteissä käsitellään koko suomalaisen yhteiskunnan

ongelmien kirjo ja hyvin ajankohtaisistakin näkökulmista käsin. Petri Salinin mainiossa novellissa maahanmuuttoa yrittäviä zombeja ei suinkaan käännytetä, vaan kohdellaan ymmärtäen ja asiallisesti kaikkia pykälää noudattaen - ja mahdollisista purujäljistä välittämättä. Petri Laineen Rakkauden jälkeen maalaa lukijan silmien eteen hetken, jossa rakkaus on todellakin kuollut ja kuopattu, mutta kosto elää. Johannes Sohlmanin hyytävä zombietodellisuus voisi hyvinkin kuvata lähiöarjen välinpitämättömyyttä, jonka turvni tarvitsee välittää vain itsestään. Rimma Erkki kertoo taas hyvin realistisen tuntuisesti eloonjääneen vainajan arjesta, jossa tasapainoillaan halujen ja järjen äänen välillä.

Surunkorento (Turbator 2009) on Petri Laineen toinen novellikokoelma, ensimmäinen oli science fiction –tarinoita sisältävä, tämä taas on lähempänä kauhua ja arkirealismiin tunkevaa outoutta. Novelleista suurin osa on lukijoille tuttuja, ainakin jos on fandomin lehtiä seurannut. Mutta kirjastolevityksen kautta novellit saavat ansaitsemaansa muuta lukijakuntaa. Näihin teksteihin on helppo mainstreamista tai dekkareista viehtyneet lukijankin tarttua. Novellien peruslähtökohdat ovat kotoisia tai arkisia, vaikka välillä brittiläisessä miljöössä tai amerikkalaisilla maissipelloilla piipahdetaankin.

Monipuolinen kokoelma laajentaa Laineen kirjailijakuvaa. Erityishuomioni kiinnittyy mukana oleviin lyhäreihin. Ne ovat pienimuotoisia spekulatiivisia lastuja, jotka kannattaa lukea kahteen kertaan. Lukijan on nimittäin oltava tarkkaavainen jotta kaikki nyanssit huomaa. Stalingradin aaveet aukenee

parhaiten nimestään käsin, kun lukee tarinaa otsikon mielessään pitäen. Jälkikuva taas on koskettava ja kaunis tsunamiaiheinen novelli. Laine osaa rakentaa lyhyisin novelleihin tunnelmaa ja latausta, soisi monen muunkin genrekirjoittajan kokeilevan taitojaan lyhäreissä.

Jalkapalloaiheinen Vapaapotku on veikeä mysteerinovelli, jossa toimittaja yrittää ratkaista uransa lopettaneen huippupelaajan kummallista ohipotkua. Mikä aiheutti sen, että maineikas ja taitava pelaaja ampuu tärkeässä ottelussa järkyttävän hudin – toimittaja saa vainun siitä, että asiassa on jotakin mätää, ja alkaa mysteeriä sitkeästi selvittää.

Niminovelli Surunkorento sijoittui Portin kirjoituskilpailussa jaetulle kolmannelle sijalle vuonna 2006. Tarina on koskettava ja kertoo vaimonsa menettäneestä miehestä, joka alkaa epäillä luonnollisten kuolemantapausten taustalla olevan jotakin muuta kuin vain puhdas sattuma.

Kannattaa tsekata myös nämä Usvasta tuttujen tekijöiden uutuuskirjat:

Tiina Raevaara: En tunne sinua vierelläni (Teos 2010)

J Pekka Mäkelä: Karsta (Like-kustannus 2009)

Carita Forsgren: Auringonkehrä (Otava 2010)

Juha-Pekka Koskinen: Punainen talvi (Karisto 2010)

J.K. Miettinen: Häiriötekijä (Turbator 2010)

Boris Hurta: Noidan nahka (Turbator 2010)

Helena Numminen: Punainen mökki (Nordbooks 2010)

Parhaisiin paloihin palataan tulevissa Usvissa!

SUOMEN TIETEISKIRJOITTAJAT RY

Kirjoitatko scifiä tai fantasiaa? Suomen Tieteiskirjoittajat on kaikkien scifin, fantasian ja kauhun kirjoittajien oma yhdistys.

STk:n jäsenenä saat neljästi vuodessa ilmestyvän, kirjoittamista sekä kotimaista scifiä ja fantasiaa käsittelevän Kosmoskynä-lehden ja pääset käyttämään veloitusetta yhdistyksen arvostelupalvelua.

Jäseneksi liittyminen tapahtuu maksamalla jäsenmaksu 14 euroa tilille 800019-1746033 (viite 20080) ja ilmoittamalla meille yhteystietosi.

Suomen Tieteiskirjoittajat ry
Terrakoti
Yo-talo A. 2. kerros
Rehtorinpellonkatu 4
20500 TURKU

stk-hallitus@lists.utu.fi
kortisto@kosmoskyna.net

<http://tieteiskirjoittajat.utu.fi>
<http://kosmoskyna.net>

